

התקשרות

89577, JEM

הכינוס העולמי הראשון, החתונה של הרבי ה"צמח צדק" והספרים חוזרים הביתה • תאריכים ואירועים בהיסטוריה החב"דית,

עת לדעת // עמוד 19

"וַיְהִי כִּי זָקַן יַצְחָק וַתִּכְתְּבֵהוּ עֵינָיו מִקְרָאָתוֹ", מספרת לנו התורה בפרשה רש"י על המקום מביא כמה הסברים לעיוורון של יצחק, ועל ההסבר השלישי הרבי עומד באופן מיוחד: "כדי שייטול יעקב את הברכות".

הרבי לומד מכאן דבר גדול. הלא הקדוש ברוך הוא יכול היה לגלות ליצחק שעשיו איננו בדיוק צדיק, ובמיוחד שיצחק בעצמו כבר הבחין ברמזים העבים: הוא שם לב לכך ש"אין שם שמים שגור בפיו", וידע גם שנושתיו מקטירות לעבודה זרה. כך יצחק בעצמו היה בוחר להעניק את הברכות ליעקב. ובכל זאת, העדיף הקדוש ברוך הוא לעזור אותו בנס מיוחד - העיקר שלא לומר לשון הרע, על עשיו!

הנקודה הזו מתחברת לשיחה שהבאנו השבוע, שהיא ליבו של הגיליון. בשיחה הרבי מלמד אותנו משהו עמוק מאד על עשיו, ועלינו. על כך שאפילו עשיו שבבטן אימו כבר נמשך לעבודה זרה - היה יכול לבחור להיות "כובש את יצרו" ובכך להגיע לחיבור עמוק ביותר עם הקדוש ברוך הוא.

נבקש שוב מכם הקוראים לשלוח אלינו את תגובותיכם והערותיכם, שיתקבלו בתשומת לב ובברכה.

03 כיצד נראית התפילה שלנו? גם מי שמתכוון היטבל תפילה בטבילה במקווה ובנתינת צדקה ומתפלל בכונה - לא באמת "נמצא שם". המחשבות הארציות משתלטות וסוחפות אותנו. אך זו לא סיבה להרים ידיים ולנפילת רוח. חודש כסלו מלמד אותנו שבידינו הכוח להפוך את החושך לאור.

התועדות עם הרבי

04 איך ייתכן שכבר בבטן אימו עשיו נמשך לעבודה זרה? האם יכול להיות שליצחק ורבקה נולד ילד רשע מבטן ומלידה? סיפורו של עשיו מלמד אותנו כיצד נכון להתייחס לכשלי האופי, לנטיות השליליות ולתכונות הרעות שטבועים בנו.

שיעור בלקוטי שיחות

11 כל הורה לילד מתבגר מכיר את זה: הילד לא תמיד נמצא במצב שהיינו רוצים לראות אותו, וכמה שנשתדל לייצר מולו אוירה של שיח פתוח, נראה כי הכל נועד לכשלוך. איך נשפיע על ילדינו המתבגרים? כיצד נוכל להתוות להם דרך, או להעמיד אותם על טעויותיהם בלי לייצר אנטגוניזם?

מכתב מבואר

12 מתי זה בסדר לפרסם על מי שעשה מצווה או מעשה טוב ומתי לא, מה אם הפרסום עלול להזיק לעניין עצמו, וכיצד ראה הרבי את התרבות האמריקאית לפרסם כל דבר.

ניצוצי רבי

14 איפה צריך להניח את נרות השבת - על שולחן הסעודה או דווקא לידו?

הלכה עם טעם

16 באיזה ספר תורה קראו ב"הקהל"? פרק שלישי בסדרת המאמרים בבירור המקורות למושג "שנת הקהל".

18 איך ולמה נולדה היוזמה לתעד, לרשום ולהקליט את ניגוני חב"ד, את מי מינה הרבי הקודם כאחראי לפרויקט, ומי רשם את הניגונים בתווים.

היסטוריה חסידיה

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו
 יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב
 עורך: שלום בלוי
 מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 1122 כפר חב"ד

6084000 • 0793-7474-ISSN • גיליון 1476

לתגובות, הערות וחומרים לפרסום: HitkashrutEdit@gmail.com

התמונות מפורסמות באדיבות חברת JEM ותודתנו נתונה להם

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד
 לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי
 מנחם מענדל בהרה"ק רלו"ו מליובאוויטש
 זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

באמצע התפילה הוא מהרהר על הנזילה בביתו בשכונת קראון הייטס... (שבת פרשת חיי שרה תשמ"ב)

אודות האמור לעיל, ועד שהמוח ישלוט על הלב, ועניין זה יבוא אצלו גם ברגש שבלב, היינו, שירגיש שנמצא בבית קדשי הקדשים, כי זהו דבר הדורש משך זמן. אלא עליו לדעת שגם בעת הימצאו בחושך הגלות יש לו נתינת כוח מכללות חודש כסלו **להפוך** את כללות חושך הגלות ועד שיהיה יתרון האור [מן החושך].

שזוהי הנקודה הפנימית של חודש כסלו. שמבלי הבט על [- למרות] גודל ירידת הגלות, נפעל אז כללות העניין של "חנוכת חשמונאי", ובאופן ש"הנרות הללו אינן בטלין לעולם" [- עניין של נצחיות ותוקף]. וזהו גם כללות העניין של גילוי תורת החסידות בזמן הגלות דווקא.

וזוהי ההוראה לכל אחד ואחד מישראל. שאין מה להתפעל מחשכת הגלות, אלא גם בעת היותו בחושך כפול ומכופל של זמן הגלות, הרי הוא עובד עבודתו כדבעי [- כפי שצריך] בהפצת המעיינות חוצה, ומאיר את העולם כולו באור של "נר מצווה ותורה אור".

ועבודתו היא על פי הוראת ימי חנוכה, באופן ש"מוסיף והולך ואור". היינו, שאינו מסתפק בהדלקת נר אחד, אלא בלילה השני מדליק נר נוסף, ומדי לילה בלילה הרי הוא מוסיף עוד יותר בכללות העניין ד"נר מצווה ותורה אור".

כאשר יהודי מתבונן במעמדו ומצבו - הרי הוא רואה שנוסף לגלות הכללי, הרי הוא שקוע בגלות הפנימי.

כל אחד ואחד מישראל הוא בחזקת כשרות, ובוודאי שלומד ומקיים מצוות ועוסק בעבודת התפילה, כוונות התפילה וכו', ולכל הפחות פירוש המילות כו', וקודם התפילה טובל במקווה, ובימי החול נותן לצדקה.

אבל אף-על-פי-כן, למרות שיודע שישנו פסק-דין בשולחן-ערוך שבעת התפילה "כיוון גם כנגד ירושלים וכנגד המקדש וכנגד בית קדשי הקדשים" - הנה בנוגע לפועל, כאשר נעמד להתפלל אינו יכול לפעול בעצמו לצאת ממקומו שבגלות, בשכונת קראון הייטס שבברוקלין, ועל-דרך זה בשאר שכונות, ולהימצא בעת התפילה ב"בית קדשי הקדשים"! ועד שבעת התפילה הרי הוא מהרהר אודות המתרחש בביתו, הנמצא ברחוב זה או ברחוב אחר בשכונת קראון הייטס, וחושב אודות נזילת מים מהתקרה שבביתו, וכיצא בזה!...

ואם כן, כאשר מתבונן בגודל הירידה בגלות הפרטי, יכול הוא ליפול ברוחו.

ועל זה באה ההוראה הכללית מחודש כסלו:

אין לו מה לחכות עד שיתבונן במוחו

עובר מתרוצץ

- בסוף הפרשה הקודמת קראנו על הנישואים היהודיים הראשונים, נישואי יצחק ורבקה. הפרשה שלנו מתחילה לספר על הדור הבא. לאחר שנים ארוכות של ציפייה לילדים, רבקה סוף סוף מתבשרת בבשורות טובות, ואז מספרת לנו התורה כך¹:

וַיִּתְרַצְצוּ הַבָּנִים בְּקַרְבָּהּ וַתֹּאמֶר אִם בֶּן לְמָה זֶה אֲנֹכִי וַתִּלְדְּ לְדָרֶשׁ אֶת ה'.

וַיֹּאמֶר ה' לָהּ: שְׁנֵי גוֹיִם בְּבֶטְנְךָ וּשְׁנֵי לְאֻמִּים מִמֶּנִּי יִפְרְדוּ וְלֹאִם מִלְאִם יֵאָמֵן וְרַב יַעֲבֹד צֶעִיר.

מה ההתרוצצות הזו? מדוע היא גורמת לרבקה לחוסר אונים? ואיך מרגיעה אותה התשובה שקיבלה מה' - הפרשנות של חז"ל² מוכרת לכולנו:

בְּשִׁעָה שְׁהֵיְתָה עוֹמֶדֶת עַל בְּתֵי כְּנִסְיֹת וּבְתֵי מִדְרָשׁוֹת יַעֲקֹב מְפָרְסֵם לְצֵאת... וּבְשִׁעָה שְׁהֵיְתָה עוֹבְרֶת עַל בְּתֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים יַעֲשׂוּ רֶץ וּמְפָרְסֵם לְצֵאת.

רבקה לא מבינה איזה סוג ילד מחכה לה שם. כזה שנמשך לעולם התורה, או כזה שמשתוקק לפולחנים פגניים? הצדיק של אותה תקופה, שם בן נוח, מרגיע אותה בכך שבבטנה ישנם תאומים, שני עוברים בעלי תכונות הפוכות.

רבקה הייתה מוטרדת מזה שהתינוק שלה פוסח על שתי הסעיפים, ואותנו מטרידה שאלה בסיסית יותר, בלשונו של הרבי:

לכאורה הדבר תמוה ביותר:

האבות "הן הן המרכבה"³ לרצון העליון. וכביאור רבינו הזקן בתניא⁴... "לא נעשו מרכבה רק לרצון העליון לבדו כל ימיהם". ואם כן, פשיטא [- מובן מאליו] שתולדותיהם נולדו בתכלית הקדושה...? ואם כן, איך יתכן שבנו של יצחק ימשך בטבע שלו לעבודה זרה?! מה שעשו גדל אחר כך להיות רשע - אין זה קושיא, שהרי "קלקל במעשיו". כל אדם הוא בעל בחירה לנהוג כרצונו, ועשו בחר (מפני הסביבה, "הכנעני אשר אנכי יושב בקרבו", עסקו עם נמרוד" וכו') לקלקל במעשיו.

1. בראשית כה, כב-כג.
2. ב"ר סג, ו.

א. ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו.
ב. פכ"ג.
ג. ראה גם לקוטי שיחות חט"ו ע' 194 ובהנסמך בהערה 35 שם.

בלקוטי שיחות

צדיק ושמו עשיו

איך ייתכן שכבר בבטן אימו עשיו נמשך לעבודה זרה? האם יכול להיות שליצחק ורבקה נולד ילד רשע מבטן ומלידה? סיפורו של עשיו מלמד אותנו כיצד נכון להתייחס לכשלי האופי, לנטיות השליליות ולתכונות הרעות שטבועים בנו.

השיחה המלאה – בלקוטי שיחות חלק כ, שיחה שניה לכרשת תולדות.

הסביבה הרשעים, הוא התעסק עם נמרוד עד שלבסוף הרג אותו (כפי שמספרים לנו חז"ל), וכך יצא ממנו מה שיצא. זו אינה אשמתם של יצחק ורבקה, זו בחירה שלו. אבל איך יכול להיות שעוד לפני שהוא יצא לאוויר העולם, כבר יש לו תשוקה לא מוסברת לבלות את ימיו בחטא?!

נעזוב לרגע את עשיו ונשאל שאלה אחרת, שכל אחד מאיתנו יכול למצוא את עצמו תוהה אותה על חייו.

התפוח רחוק מהעץ

נתחיל ונקרא את הדברים בלשונו של הרבי:

ידוע בענין "מעשה אבות סימן לבנים", ש"מעשה אבות" הוא הנתנית כח לעבודת (ה"בנים") בני ישראל. ומזה מובן, שכל אופני עבודת ה' הקיימים אצל ה"בנים", ישנם גם (באופן של "סימן", על כל פנים) ב"מעשה אבות".

הרמב"ם בשמונה פרקים מבאר בארוכה את שני אופני העבודה - "החסיד המעולה" (שמלכתחילה מתאוה רק לטוב), ו"הכובש את יצרו" ("זהו מתאוה אל הפעולות הרעות... ויכבוש את יצרו").

ודרושה הסברה: מאחר ש"האבות הן הן המרכבה", כנ"ל - היכן נמצא ב"מעשה אבות" ה"סימן לבנים" לעבודה ד"הכובש את יצרו"?

כל אחד מאיתנו מכיר אנשים שמצליחים בעבודת ה', לפחות יותר ממנו. יהודים תלמידי חכמים אמיתיים שהוגים בתורה בכל זמן פנוי, יהודים שמוסרים את נפשם בשביל אהבת ישראל או כאלה שמדי בוקר קמים מוקדם, לומדים חסידות ומתפללים בכוונה גדולה. ובסיפורים - שם אנחנו שומעים על צדיקים מופלאים, על יהודים נטולי יצר הרע, בעלי אופי מרומם ונעלה שהתורה והמצוות שואבות אותן וספר התהלים מושך אותם יותר מכל הנאה אחרת.

אבל באותה מידה, כל אחד, בין אם הוא מתקרב ליהדות חדש או מלידה, יודע שהוא ממש לא כזה. תשוקות ורצונות מסויימים שלו וצדדים באישיות שלו לא מיושרים לפי מה שכתוב בשולחן ערוך. לכל אחד יש את השק שלו: אחד רגזן וקפדן מאוד ולא מסתדר עם מצוות שבין

אבל היו אלו "מעשיו" - המעשים ש(על ידם) הוא (בבחירתו) קלקל. הדבר לא בא מיצחק, חס ושלום".

..אך כאן נאמר שעוד בטרם נולד - דהיינו, עוד קודם שנפרד מחיבורו ל(יצחק ו) רבקה - כבר נמשך לעבודה זרה!

אנחנו יודעים שתקופת היריון היא תקופה רגישה בה האימא נוקטת משנה זהירות. נזהרים יותר מלאכול מאכלים שונים, מלאמץ יותר מדי את השרירים או להיחשף לזיהומים. כל זה כדי שחס ושלום העובר לא ייפגע. גם מבחינה מנטלית, יודעי דבר ממליצים לנוח יותר במשך ההיריון, לא להתעצבן ולא לחשוב מחשבות שליליות. מצב הרוח של האימא יכול להשפיע על מזגו של התינוק.

הדברים מתעצמים כאשר מדובר על שמירה רוחנית וקדושה. ההתנהגות של האימא משפיעה על מצבו הרוחני של העובר, ולכן האימא תקפיד יותר על אכילת מאכלים בכשרות מהודרת יותר, תראה מראות טהורים ותשמע מוזיקה חסידית. גישה זו נכונה ואמיתית, שמקורה בספרים הקדושים: התנהגותם הרוחנית ומידת הקדושה של שני ההורים משפיעות על מצבו הרוחני של הילד שעומד להיוולד.

והנה, בסיפורו של עשיו נראה שהכלל הזה לא עובד. יצחק ורבקה שניהם צדיקים וקדושים וטהורים. חז"ל מכנים את יצחק, בתוך שאר האבות, בכינוי הנשגב "מרכבה". זה בא לבטא עד כמה הייתה מושלמת הדבקות שלו בקדוש ברוך הוא, עד כדי כך שהוא היה כמו כלי רכב שעומד לרשות הנהג. רבקה גם היא הייתה צדיקה, כפי שמספרת לנו התורה ומספרים לנו חז"ל. כעת, אם התכונות של העובר נקבעות לפי ההתנהגות של ההורים שלו, איך זוג כזה מקבל עובר שכבר בבטן אימו נמשך להקטיר קטורת לעבודה זרה!?

על זה שעשיו גדל להיות נער פורק עול ורע מעללים, איננו שואלים. לכל אדם ניתן החופש לבחור את דרכו ואת מעשיו. נסיבות החיים של עשיו השפיעו עליו. הוא התרועע עם אנשי

ד. רש"י פרשתנו כו, טו (מב"ד עה"פ. פ"ד אר"א פכ"ד. תיב"ע פרשתנו כה, כז. ועוד).

ה. כדיוק לשון חז"ל פסחים נו, א. ועוד. ראה לקוטי תורה ואתחנן ה, א. שיר השירים ט, ד. ובכ"מ.

מניעות ועיכובים מבחוץ, מהסביבה (כנ"ל), אשר אותם היו צריכים "לכבוש". ונמצא, שעבודתם התחלקה לשני סוגים: העבודה בעליה מדרגא לדרגא בקדושה גופא, וההתגברות על המניעות מבחוץ; והתגברות ו"כיבוש" אלו שבעבודת האבות הם נתינת כח ("סימן לבנים") לעבודת "הכובש את יצרו".

גם האבות הקדושים והצדיקים התמודדו עם אתגרים בעבודת ה'. אברהם אבינו התמודד עם כל העולם שסגד לאלילים, ויעקב אבינו התמודד עם הקשיים הרבים שהערים עליו לבן. וכך במשך כל הדורות, החיים של הרמב"ם היו מלאי טרדות וצרות, האור החיים הקדוש סבל מעוני מחפיר ומפרעות הערבים במרוקו, והרבי הקודם יב בכלל הסובייטי ועונה שם בגין פעילותו בהפצת יהדות.

כשקוראים את סיפורי התורה וסיפורי הצדיקים, רואים את האמת הפשוטה: אין סיפורי חיים נטולי התמודדויות. הקדוש ברוך הוא מתכנן ומתפעל את החיים של כל אחד מאיתנו, ומזמן לנו אתגרים שדורשים מאתנו יגיעת נפש והשקעת כוחות.

נכון, הצדיקים מתמודדים בעיקר עם הפרעות מבחוץ, ואנחנו מתמודדים בנוסף לזה גם עם קשיים סובייקטיביים הנובעים מתכונות הנפש שלנו ומיצר הרע שה' שידך לנו. אך כשאנו קוראים את סיפורי האבות שהצליחו להתמודד בתעצומות נפש עם תנאים קשים, אנו יכולים לקבל מכך השראה להתמודדות עם הקשיים שלנו בעבודת ה'.

אבל התשובה הזו לא ממש מספקת. נקרא את הדברים בלשונו של הרבי:

אבל לכאורה אין זה ביאור מספיק, שהרי בכמה פרטים קשה יותר להיות "כובש את יצרו" (להתגבר על המניעות מבפנים) מאשר להתגבר על המניעות שמבחוץ. ולפי זה: כיצד ישנה נתינת כח מ"מעשה

אדם לחברו, אחר עצלן וקל דעת ולא מסתדר עם הדרישות התובעניות של סדר היום היהודי, ושלישי אוהב את החיים ולא יכול לסבול שחצי ממה שיש לעולם להציע זה אסור, לא כשר או לא ראוי. לפעמים נראה שהקדוש ברוך הוא שתל בכל אחד איזה 'באג' באופי שלא יסתדר עם דרישות התורה.

אם נשתמש במונחים של הרמב"ם, אלו שני סוגים של אנשים שונים לגמרי. יש את "החסיד המעולה", שבאופן טבעי נמשך אל הטוב; ויש את "הכובש את יצרו", הטיפוס המתמודד, זה שיש לו יצר הרע ומשיכה לדברים רעים והוא נאלץ להתמודד עם האינסטינקטים האלה כל הזמן. ורובנו, מה לעשות, לא שייכים לקטגוריה של "החסיד המעולה".

ההתבוננות המפוכחת הזו מעוררת שאלה: האם סיפורי התורה על האבות הקדושים, על יוסף הצדיק ומשה רבינו, רלבנטיים בכלל לאנשים כמונו? הרי אלו אנשים מסוג אחר, שבאמת לא היה בעולמם אלא טוב וקדושה. אנחנו לא כאלה. לנו יש כשלים באופי, אותנו ה' ברא עם תכונות רעות שמושכות אותנו שוב ושוב אל הנפילות הכואבות. איפה אנחנו ואיפה הם?

והרי האבות הקדושים הם גם המחנכים שלנו. הם מורי הדרך שלנו, ומעשייהם הם "סימן" עבורנו. לא רק במובן של תמרור או מצפן שמכוון אותנו, אלא גם כהשראה וכוח לעבוד את ה' נכון. אבל אם הם היו "חסידים מעולים", ואנחנו "הכובשים את יצרו" - מה נוכל ללמוד מהם?

מבפנים או מבחוץ

התשובה הראשונית היא: גם לצדיקים הגדולים ביותר שנמשכים רק לה' בלבד, יש התמודדויות. אלא שהתמודדויות שלהם הם מסוג שונה. אלו לא מכשולים מבפנים, אלא מבחוץ.

נקרא את הדברים בלשונו של הרבי:

לכאורה היה אפשר לתרץ, שאף על פי שלאבות לא היו כל מניעות ועיכובים מבפנים חס ושלום¹, מכל מקום היו להם

והיותו מרכבה היתה עבודתו באופן של כובש יצרו (ולמעשה מב"ב יז, א ובתורה שלשה לא שם).
ט. להעיר מזה שאברהם "כבש את רחמיו כו". אבל לכאורה א"ז דומה כלל להענין דכובש את יצרו.

1. ראה לקוטי שיחות ח"ה ע' 79 הערה 20. חט"ז ע' 76 הערה 12 (ועוד).
וש"נ.
ז. פ"ו.
ח. אף שבדוחק י"ל עכ"פ בנוגע לאברהם - שעד שלימותו בהכיר את בוראו

אבות" לעבודה זו של בני ישראל?

מאיפה מגיעים כל הכוחות להתגבר, אם לא מבפנים? לצדיקים יש תעצומות נפש אדירות, הם בטוחים באמונתם וחווים אותה בצורה מלאה, הם רואים בעיניים איך דרך ה' היא הנכונה והטובה - ובדיוק לכן הם מצליחים.

אברהם אבינו יכול היה ללכת נגד כל העולם, בדיוק מפני שבפנים בערה בו אהבה לה' עד שכל איום אחר לא איים עליו; העוני והחסור בכסף היו פרט שולי אצל אדם קדוש כמו האור החיים; הרבי הקודם עמד נגד השלטון הקומוניסטי בגבורה וסבל ייסורי גוף נוראיים, אבל כל זה לא הפריע לו כי היו לו "שני עולמות ואלוקים אחד", הקדוש ברוך הוא ותורתו הקדושה היו הדבר שבשבילו הוא חי ולמענו הוא היה מוכן לסבול כל עינוי.

זוהי בדיוק הבעיה שלנו. ה"בפנים" שלנו פגום, המערכת שלנו מקולקלת. יש לנו יותר מעולם אחד שמעניין אותנו, היצר הרע שלנו עובד שעות נוספות, ודווקא לכן קשה לנו הרבה יותר לוותר על מה שהעולם מזמן לנו ולדבוק בתורה ובמצוות. אז מאיפה נוכל לקבל כוחות "לכבוש את היצר", זה שבפנים, מהאבות הקדושים?

האני האמיתי

כאן מגיעה התשובה המהפכנית של הרבי: אנחנו בהחלט יכולים ללמוד מהצדיקים הגמורים. **לא כי הם דומים לנו, אלא כי אנחנו בדיוק כמוהם.** למה הכוונה? - נקרא את הדברים בלשונו של הרבי:

מעלת "הכובש את יצרו" היא בכך ש"גבורה" זו כנגד יצרו מגלה ומבטאת עד כמה חזקה היא התקשרותו אל הקדוש ברוך הוא, שלמרות שהוא מתאוה לפעולות הרעות, מכל מקום אין בכך כדי להחליש את רצונו לשמוע בקול ה' ולעשות את טוב...

ולפיכך "מעשה אבות סימן לבנים" הוא גם בנוגע לעבודת "הכובש את יצרו"... כי התקשרות תקיפה זו אל הקדוש ברוך

הוא, שאין בכך שום דבר להחלישה, באה לבני ישראל בירושה מהאבות, שהיו כל ימיהם "מרכבה" לקדוש ברוך הוא באופן שאין שייך בו הפסק "אפילו שעה אחת"¹. ולכן, למרות ש"גבורה" זו של האבות באה לידי ביטוי בפועל רק בשייכות למניעות מבחוץ, הרי סיבת ה"גבורה" - שהיא תוקף ההתקשרות לקדוש ברוך הוא - היא נתינת כח לבנים לגבי המניעות שיש להם מבפנים².

החסידות מלמדת כי המהות האמיתית של כל יהודי היא הקשר שלו לקדוש ברוך הוא, ומתחת כל שכבות הבצל חבויה בכל יהודי נשמה אלוהית האוהבת את ה'. כשיהודי מתגבר על כעס, על תאוה או על עצלות, הוא לא "יוצא מעצמו", הוא לא "שובר את עצמו", אלא מתקרב יותר למהות הפנימית והאמיתית שלו. כך גם היחס החסידי לבעל תשובה - הוא לא אדם שעזב את החיים הטבעיים שלו וגילה עולם חדש, אלא יהודי שחזר הביתה אל המקום שאליו השתוקק כל חייו ואליו הוא היה שייך תמיד.

הסוד הזה משנה לנו לחלוטין את היחס להתמודדות עם הבעיות שלנו "מבפנים". עד עכשיו חשבנו שכאשר מדובר על התמודדות עם קושי ומכשול חיצוני, יהודי צריך להעצים ולגלות את הכוחות הפנימיים שלו כדי שהרוע שמבחוץ לא ישפיע עליו, ואילו כאשר מדובר על קושי פנימי צריך להתמקד ברע ולטפל בו. לדוגמה: אדם צריך ללמוד ולהכיר את תכונת הכעסנות שלו, לחשוב על התאוות שלו ולמצוא דרך לשלוט בהן ולטפל בהן.

כעת אנחנו מבינים שגם הקושי הפנימי הוא למעשה קליפה חיצונית, וזה מחייב אותנו לשנות טקטיקה. גם כשמדובר על תאוה, על עצלות או על כל קושי פנימי אחר, מה שמוטל על יהודי הוא להעצים ולגלות את הפנימיות שלו. עלינו לחשוב על כך שיש לנו נשמה אלוהית שקשורה עם הקדוש ברוך הוא, נשמה טהורה שמשתוקקת אך ורק להיות מחוברת לה', לעבוד אותו ולעשות את רצונו. זוהי האמת הפנימית שלי, בעוד האופי ודפוסי ההתנהגות הם התוספות החיצוניות, זה

יב. ראה בנוף השיחה הערה 28 תיווך המבואר בפנים עם המובא בכו"כ מוקומות שמעלת התשובה גדולה יותר ממעלת עבודת הצדיקים.

י. אבות רפ"ד.
יא. לשון התניא רפ"ד.

עמדו.

הרבי פנה לעבר הרכב ונסע, והבחור נכנס לבית המדרש, התיישב על ספסל ופרץ בכי.

בחורי הישיבה שעמדו מרחוק ועקבו אחר המתרחש הרגיעו את הצעיר, ולאחר מכן החלו לדובב אותו.

"שמי אליוט לסקי", אמר הבחור לאחר שנרגע מסערת רוחו. "נולדתי בבאפאלו למשפחה יהודית, אבל מעולם לא ידעתי מה זה יהדות".

"השאלה לפרש יהדותי ניקרה במוחי כל הזמן והתחזקה במיוחד כשהכרתי נערה לא יהודייה והתחיל להיווצר בינינו קשר. התחלתי לשאול שאלות רבות, ומישהו המליץ לי להיפגש עם הרבי.

"כשניגשתי אל הרבי, הייתה השאלה הראשונה שעמדה על לשוני: 'היכן אלוקים?!'. התכוונתי בעצם לשאלה אם אכן יש אלוקים. הרבי השיב לי כי אלוקים נמצא בכל מקום, וסימן באצבעו סביב: "באבן, בעץ, בכל דבר!".

תשובתו של הרבי לא סיפקה אותי, ואמרתי לו: 'רבי, אני יודע. אבל איפה?'

"ואז הרבי ענה תשובה שהיממה אותי לחלוטין. הוא הצביע על ליבי ואמר 'הוא כאן, בלב שלך, אם זה מה שאתה שואל...!'

"לאחר מכן הסביר לי הרבי בקצרה כי הקשר בין יהודי לקדוש ברוך הוא מתעצם ומתגלה על ידי קיום המצוות, והמליץ לי להתחיל להניח תפילין, וללמוד בספר קיצור שולחן ערוך".

הפגישה הקצרה הזו שינתה את חייו של אליוט הצעיר. כיום הוא אבא מאושר לארבעה ילדים ונכדים רבים, כולם הולכים בדרך התורה והמצוות.

צדיק ושמו עשיר

כל זה מסביר לנו את סיפורו של עשיר. שמתרוץ ומפרסם לצאת לבתי עבודה זרה. נקרא את הדברים בלשונו של הרבי:

כיון שעבודת האבות התחלקה לשני

לא מי שאני התבוננות כזו והפנמה של הדברים יגרמו לנו להתעלות מעל המסגרות שבהן מסגרנו את עצמנו, וייתנו לנו את הכוח לעבוד את ה' גם מול קשיים פנימיים.

כך נאמר בתנ"א³: "גַם בְּשֶׁעָה שֶׁהֵלֵב חוֹמֵד וּמְתַאֲנֶה אֵיזוֹ תַאֲוָה גְּשִׁמִּיית בְּהֵתֵר אוֹ בְּאֶסוֹר חֵס וְשֵׁלוֹם, יְכוֹל לְהִתְגַּבֵּר וּלְהִסְיֵחַ דְּעֵתוֹ מִמְּנֶה לְגַמְרִי, בְּאֶמְרוֹ לְלִבּוֹ: . . אֵינְנִי רוֹצֶה לְהִיֹּת מְבַדֵּל וְנִפְרָד חֵס וְשֵׁלוֹם מֵה' אֶחָד בְּשׁוּם אֶפֶן . . מֵאֲהָבָה מְסִתֶּרֶת שְׂבֻלָּי לָה'".

כעת אפשר להבין היטב מדוע ואיך הצדיקים מלמדים אותנו על עצמנו הרבה יותר משהיינו רוצים לחשוב. משום שאת הכוח למצוא את ה"אני" היהודי העמוק של הנשמה, אותו אנחנו מקבלים מאותם הצדיקים. אותו כוח שגרם להם להתגבר על הקשיים מבחוץ, הוא זה שיכול לפעול בנו ולאפשר לנו לגבור גם על הקשיים מבפנים.

סיפורי הצדיקים, מעשי האבות, מגלים לנו איזה כוח קיים בליבו של כל אחד ואחד מאיתנו. יש לנו הרבה עבודה. להעצים את הכוח הזה, ללמוד עליו, לחשוב עליו ולדעת איך להפעיל אותו. אך ביסודו של דבר עומד אותו דבר בדיוק, "תוקף ההתקשרות לקדוש ברוך הוא". האמת הפשוטה שיהודי הוא שייך לקדוש ברוך הוא. זה מה שעשה את האבות הקדושים ל"מרכבה", כי אצלם זה היה בהתגשמות שיא, וזה מה שיכול לעשות אותנו "כובש את יצרו" בצורה טובה, נכונה ומצלחה.

ביום חורפי וקר בשנת תשל"ב, עמד בפתח בית המדרש של הרבי צעיר יהודי גבה קומה בעל שיער שחור מתולתל.

לאחר זמן ממושך של המתנה, נראה הרבי יוצא מפתח הבניין אל השביל שהיה ריק מאדם. הצעיר המתולתל התייצב מול הרבי והחל לומר דבר מה. הרבי השיב לו כשהוא מסמן בידו תנועה סיבובית. הצעיר נראה לא מרוצה, ושוב אמר משהו לרבי. הרבי חייך, הישיר את מבטו אליו ואמר דבר מה, מצביע באצבעו לעבר ליבו של הבחור. הרבי הוסיף ואמר עוד כמה מילים, והן השאירו את הצעיר עומד כמסומר על

3. לקריא פרק יד.

מלידה. הוא נמשך לעבודה זרה, אבל זה לא אומר שמעשיו הוכתבו מראש. הוא היה צריך להתמודד עם המשיכה הזו. למצוא בעצמו את הכוח שאבא שלו הוריש לו, ולהראות עד כמה חזק "תוקף ההתקשרות לקדוש ברוך הוא" שמאפשר לו להתמודד גם עם קושי מייסר ועצום כזה שבא מתוכו ומושך אותו לעולם הטומאה.

הוא יכול היה להיות "בן של יצחק", כלומר, לחיות את חייו כאדם שגילה בעצמו את "תוקף ההתקשרות לקדוש ברוך הוא" כמו אביו. בסופו של דבר הוא נכשל, אבל זו כבר הייתה הבחירה שלו. במקום למצוא את נקודת ההתקשרות הפנימית שבקרב, הוא נתן לחולשות שלו להתגבר. ובמובן מסוים, אפשר לראות בסיפור חייו של עשיו שהוא כן היה יכול, וששלב מסוים הוא אפילו הצליח. למרות המשיכה שלו מבטן ומלידה לתרבות רעה, חז"ל מספרים שעד גיל חמש עשרה עשיו היה צדיק וירא שמים. רק בעקבות פטירתו של סבו אברהם הוא פרק עול ונתן דרור לתשוקותיו ויצריו השליליים.

ההסבר הנפלא הזה נותן לנו תשובה לבעיה העמוקה שהתחלנו לדון בה. אחרי הכול, פגמי האישיים הרוחניים שלנו הם עניין מתסכל מאוד. גם אחרי שאני מפנים שהצדדים הרעים הם לא "האמת האמיתית" שלי, בסופו של דבר זה חלק ממני ולא משהו שאני יכול להיפטר ממנו. וזה עלול לייאש ולתסכל מאוד.

על כך מלמד אותנו הרבי כאן תובנה עמוקה. ה'בעיות' שלנו הן כלים שהקדוש ברוך הוא העניק לנו כדי שדרכם נגלה ונחשוף את הנשמה שלנו, את הקשר העמוק שלנו איתו. היצר הרע והנסיות הרעות שלנו נועדו כדי שנחשוף מי אנחנו באמת. החולשות שלנו אינן 'באג' במערכת, אלא רכיב שהוכנס בנו בכוונה תחילה כדי שבעזרתו נפעיל את המעמקים של הנשמה בכוח עצום הרבה יותר. שנעבוד את ה' ב"אף על פי כן", בהתגברות גם על הקשיים שבאים מבפנים - מכוח אותו קשר עמוק עם הקדוש ברוך הוא שמתגבר על הכול.

בכל פעם שאנו נתקלים בקושי פנימי בעבודת ה', במשיכה לדבר שאיננו מתאים על פי השולחן- ערוך, עלינו להזכיר לעצמנו את עשיו המתרוצץ

הסוגים הנ"ל, הדבר השתקף גם בתולדותיהם. לאבות היו שני סוגי "תולדות", בהתאם לשני סוגי העבודה - "החסיד המעולה" ו"הכובש את יצרו"..."
יעקב" היה "איש תם יושב אהלים" - "החסיד המעולה"; ועשו היה "איש יודע ציד [איש שדה] גוי" - בהתאם לעבודת "הכובש את יצרו"..."

הורתו ולידתו [של עשיו] בטבע של משיכה לעבודה זרה היו... רק כדי שעל ידי זה תוכל להתקיים עבודת "הכובש את יצרו";

אלא שמאחר שעשו היה בעל בחירה, "קלקל במעשיו" ו"יצא ממנו", הוא נפרד מ(קדושתו של) יצחק, ונהג להפך - הוציא את הרע מן הכח אל הפועל.

הביטוי הכי מוחשי ל"כובש את יצרו" בעבודתם הרוחנית של האבות, ובמקרה שלנו: של יצחק אביו - הוא בילדים שלהם. כבר בבטן אימם הם היו שניים, שונים מאוד זה מזה. יעקב קיבל את תכונות "החסיד המעולה". הוא היה "איש תם יושב אהלים", שנמשך ופרסם לצאת לבית הכנסת ולבית המדרש, ואכן כך גם בחייו הוא נמשך לתורה ולדבקות בה'. לצידו היה אחיו תאומו, עשיו. לעשיו המתינה משימה שונה לגמרי בעולם.

לעשיו ניתנה נשמה אלוקית שהמשימה שלה הייתה להתגבר על האופי והתשוקה לעבודה זרה, ואף על פי כן למצוא את נקודת הקשר לקדוש ברוך הוא. עשיו לא נועד להיות פרא אדם, להיפך - הוא נולד כזה כדי להיות "כובש את יצרו". המשיכה הזו לעבודה זרה נטבעה בו דווקא כדי לחשוף את הקשר העוצמתי שלו לה'. אם למרות החשק הגדול לעבוד עבודה זרה עשיו יתגבר וימשיך בדרך האבות, הוא יראה בכך את כוחה של ההתקשרות הפנימית אל ה'. כמו שיהודי פשוט יתגבר על התאוות שלו והתכונות שלו למען הדבקות בה'.

זו נקודה חשובה מאד שצריך להבחין בה. לעשיו אכן היה יצר מלידה, אך הוא לא היה רשע

יד. המבואר בפנים הוא לגבי תולדות יצחק, וראה בגוף השיחה הערה 31 בנוגע לתולדות אברהם ויעקב.

יג. שזהו "תולדות" הצדיק ברוחניות, ד"תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים" (רש"י ר"פ נח מ"ד ותנחומא עה"פ. וראה סוטה מו, סע"א: מאי פירות... כצות).

יותר מכל הוא כעס על הרב פלר ששכנע אותו לעשות זאת. הוא החליט לנקום בו.

כשנחת באמצע הלילה בשיקגו לחניית ביניים, הוא ניגש לדוכן למכירת נקניקיות, לא כשרות, כמובן, כדי לקנות משהו לאכול, אך לפני כן נעצר ליד הטלפון הציבורי והתקשר לרב פלר. "שלום כבוד הרב, רציתי לספר לך שלא הייתה מנה כשרה במטוס, ואני כעת רעב מאוד והולך לאכול נקניק טרף".

הרב פלר שתק למשך זמן, ואז אמר: "וולוול, פעמים רבות שאלת אותי מהי נקודת התמצית של להיות יהודי. ממש עכשיו, בשיחת הטלפון הזו, אני עומד לומר לך מהי. להיות יהודי זה לעבור ליד דוכן הנקניקיות כשאתה רעב וכועס, לדעת שהקשר שלך עם הקדוש ברוך הוא ולוותר על הנקניקיה".

"פלר, אתה משוגע!", הגיב הפרופסור בלי לחשוב פעמיים. "תמיד חשבתי שאתה משוגע, עכשיו אני יודע שאתה משוגע. זוהי היהדות? פלר, בכל לעיסה מהנקניקיה שאוכל, אחשוב עליך ואזכיר את השם שלך. אני אוכל את הנקניקיה לכבודך".

הפרופסור טרק את הטלפון וניגש אל הדוכן, אבל דברי הרב הדהדו באוזנו. הוא הרגיש לפתע שהקשר שלו לקדוש ברוך הוא עמוק יותר מהרעב וריח הנקניקיה.

באותו ערב לא אכל פרופסור גרין נקניקיה, ולראשונה זכה להרגיש מה זה להיות יהודי.

תרגול מעשית

אין כל סיבה להיות ממורמר ומתוסכל מזה שיש לנו נטיות ותאוות רעות. זה לא הופך אותנו לצדיקים פחות, זה מראה לנו את הדרך שלנו כיצד לעבוד את ה': להתגבר ולמרות הכל להתנהג על פי השולחן ערוך.

בכל פעם שאנו רוצים מאוד לעשות משהו ונמנעים בסוף מפני שכך רוצה הקדוש ברוך הוא מאיתנו, עלינו לשמוח, ולדעת שזוהי בדיקת עבודת ה'.

בבטן אימו. להבין שמה שעושה אותנו עובדי ה' זה לא הטבע שלנו אלא הבחירות וההחלטות שלנו. התכונות השליליות שלנו לא הופכות אותנו לבעייתיים ורעים, להיפך, אם נפעל נכון זה מה שיעשה אותנו ל"כובש את יצרו" ועובד ה' ברמה הגבוהה ביותר.

הדברים שלמדנו כאן הם מסר מאלף בחינוך הילדים: הפתגם אומר "אין ילד רע, יש ילד שרע לו". ובכן, זה לא מדויק. זה נכון שאין ילד רע, כי כל ילד הוא טוב ונפלא. וזה נכון גם שיש ילד שנולד עם אופי שדורש ממנו התמודדות. אם זה קשיים בריכוז, אם זה קשיים במשמעת או שובבות יתר.

המבט שלנו על ה"חסרונות" הללו, על הקשיים באופי של הילד, צריך להיות כמו ההסתכלות של יצחק אבינו על בנו עשיו. הוא לא ראה בו רוע, אלא פוטנציאל. הוא הבין שהמשימה של עשיו היא להתגבר, וזה מה שיחשוף את הטוב הגנוז בו.

כשאנו מזהים בילד חולשה, עלינו לדעת שזו למעשה החוזקה שלו, הדרך שאם ילך בה נכון הוא ישגשג ויצמח, בעזרת השם.

יום אחד צלצל הטלפון במשרדו של ד"ר וולוול גרין, פרופסור חשוב באוניברסיטה של מינסוטה. על הקו היה הרב משה פלר, שליח הרבי למינסוטה, שהיה בקשרי ידידות חמים עם הפרופסור.

"וולוול, אני יודע שאתה אמור לטוס בקרוב לצרכי עבודה", פתח הרב ואמר. "תעשה לי טובה. לפני הטיסה, תתקשר לחברת התעופה ותזמין אוכל כשר. חשוב שאנשים יראו פרופסור כמון מקבל מנה כשרה".

הפרופסור, שהחל לאחרונה להתקרב למסורת, הסכים לבקשת הרב. אך כשהתחילו לחלק את מנות האוכל והוא ביקש את מנתו הכשרה, התברר שחלה טעות ואין מנה כשרה במטוס. כעת כבר לא היה לו נעים לבקש מנה רגילה ולהצטייר כמי שאיננו עומד על עקרונותיו.

הסיטואציה הכעיסה את הפרופסור, אך

להשפיע נכון על המתבגרים

(אגרות קודש כרך ג, עמוד תמו)

במכתב שלפנינו הרבי מנתח ברגישות רבה את המצב, ומסביר לאב הכאוב כי כדאי לו להשפיע על ילדיו דווקא בעקיפין, משום שדווקא האהבה ההדדית והבריאה בין ההורים לילדים נושאת בתוכה שני חסרונות:

א. הילדים חשים מחויבות מסוימת כלפי ההורים, ולכן ניסיון ישיר להשפיע עליהם בגיל המתבגר עלול לגרום להם רתיעה, כיוון שהשיח ה'פתוח' מצד ההורה יכול להתפרש כניסיון להכתיב ולדרוך על הצורך הטבעי בגילאים אלו לשמור על עצמאות.

ב. דווקא בשל אהבתם ודאגתם לילד, עלולים ההורים להיגרר תוך כדי שיח לאמוציות מיותרות ולסערות רגשות שלעיתים יכולה להיות בלתי נשלטת ומזיקה.

אם טובת הילד עומדת מול עיני ההורה, עדיף שלפעמים הוא יתפוס מרחק ולא יתערב בגלוי בנושאים הרגישים הללו וידאג לפתור אותם בעקיפין על ידי דמויות אחרות שהילד מכבד ומעריך.

כמה שכותב אודות בנו ובתו שיחיו שכנראה חוו ירידה רוחנית, בודאי אינו מסתפק בדבורו הוא עמהם, אלא משתדל שיפגשו עם כאלה שיכולים להשפיע עליהם בעיני תורה ומצות,

ומדוע יש לנהוג כך? - שהרי רואים במוחש שלפעמים הכי קרובים - ברוב המקרים ילדים מקבלים השפעה מאנשים זרים, יותר בנקל מאשר מההורים,

כי (א) בהנוגע לאנשים זרים אין השיח הישיר הזה על ההתנהגות שלהם, פוגם בהכרת - תחושת העצמאות שלהם, (ב) ועוד זאת אשר איש בלתי קרוב בגוף - שאינו קרוב משפחה יכול לדבר מבלי התרגשות מעורבות רגשית נוספת ומיותרת, שלפעמים מְזַקֶּת היא, מה שאין כן הורים וקרובים שלא תמיד שולטים ברוחם.

בטח יודע משלשת השיעורים השווים לכל נפש - מתאימים לכל אדם בחומש תהלים ותניא הידועים, וישמור עליהם, על כל פנים מכאן ולהבא.

כל הורה לילד מתבגר מכיר את זה: הילד לא תמיד נמצא במצב שהיינו רוצים לראות אותו, וכמה שנשתדל לייצר מולו אוירה של שיח פתוח, נראה כי הכל נועד לכשלון. איך נשפיע על ילדינו המתבגרים? כיצד נוכל להתוות להם דרך, או להעמיד אותם על טעויותיהם? בלי לייצר אנטגוניזם?

פרסומת טובה

מתי זה בסדר לפרסם על מי שעשה מצווה או מעשה טוב ומתי לא, מה אם הפרסום עלול להזיק לעניין עצמו, וכיצד ראה הרבי את התרבות האמריקאית לפרסם כל דבר

והמעיינות בשקט ובצניעות שאפינו אותו היה הרב שלמה קופצ'יק, שהתגורר בקריית אתא ופעל רבות בשליחות הרבי. באיגרת מכ"ט בסיוון תשט"ז (אגרות-קודש כרך יג עמ' ריט), כותב לו הרבי דברים שמהם ניתן ללמוד רבות על גישתו של הרבי לנושא הפרסום. אחד העקרונות שניתן לראות הוא שאם פרסום עושה המצווה יוסיף ויסייע להפצת תורה ויהדות, **חייבים** לפרסם.

וכך כותב לו הרבי: "במענה על מכתבם מכ"ד סיוון, נעם לי לקרות בו שהשתתף בפועל בחלוקת מצה שמורה. אף שלפלא סימום בסעיף זה שכמעט לא נודע שזה בא ביוזמתו, כי זהו עניוּת [ענווה] שלא במקומה, ובוודאי שלו היה נודע שפעולה זו שייכת אליו והוא הגורם, היה זה מביא שישמעו לדבריו ולתעמולתו על-דבר לימוד תורת החסידות והליכה בהדרכותיה ומנהגיה".

נגד "פרסומת זולה"

לצד היחס החיובי העקרוני לפרסום דברים טובים, הרבי הביע הסתייגות מפרסומת יתר לא מכבדת.

במכתב מא' שבט תשי"ב (אגרות-קודש כרך ה עמ' קעט) כותב הרבי לגאון החסיד הרב שלמה יוסף זווין, מי שהיה אב בית דין רבני חב"ד בארץ הקודש והעורך הראשי של האנציקלופדיה התלמודית: "נהייתי לקרות... על דבר מה שהיה בהעיתון בנוגע להתוועדות דשמחת בית השואבה, וכן בנוגע להתוועדות דנשי חב"ד והשייכות אליהן, ובטח גם להבא יתאמצו בכגון דא [- בדברים כאלה], ונוסף על העבודה עצמה, וישתדל בפרסום, ובאופן המתאים דווקא, היינו בלא פרסום זול, וכידוע מתשובת הרשב"א שמצווה לפרסם עושי מצווה כיוון שעל-ידי זה אפשר להמשיך [- למשוך] עוד אחרים וכהעניין דקנאת סופרים תרבה חכמה".

בשנת תשד"מ ביקר אצל הרבי הגאון רבי פנחס מנחם אלתר זצ"ל (מי שמאוחר יותר נודע כאדמו"ר ה"פני מנחם" מגור). השיחה עסקה בין השאר בנושא התקנה שהנהיג אחיו של האורח, האדמו"ר ה"לב שמחה" זצ"ל, ללמוד את התלמוד הירושלמי בקביעות. הרבי אמר כי היה טוב ונכון לערוך "סיומים" בפרסום גדול, מכיוון שעל ידי זה יתפרסם יותר כל הרעיון כולו ויעודד אנשים נוספים להצטרף ללימוד.

הרבי הוסיף ואמר: "בזמן האחרון בכלל אוהב העולם "פרסומת"... ובפרט בארצות הברית, ולכן, כאשר חסר בפרסום הדבר הרי זה יוצר רושם שיש חיסרון בדבר".

בהמשך הוסיף ואמר: "רואים במוחש שהפרסום בכל ענייני קדושה מביא לידי תועלת והוספה מרובה, ולא רק בממון... אלא אפילו בגוף ובנפש. ובפשטות, ישנם יהודים רבים שלולי הפרסום לא היה הדבר מעורר אצלם שום רושם, ואילו על ידי הפרסום מתעוררים גם הם להשתתף בדבר של קדושה".

ביותר מהזדמנות אחת הרבי אכן העלה על נס ושיבח את התרבות הרווחת בארצות הברית לפרסם כל דבר שבקדושה שנעשה, משום שעל ידי זה מרחיבים את האפשרות שעוד כמה וכמה יהודים יצטרפו לעשות דברים טובים (י' בשבט תשי"ד - 'תורת-מנחם - התוועדות' כרך יא עמ' 23). בהקשר זה הוסיף הרבי ואמר בנימה מחויכת: "עניין הפרסום בארצות הברית עומד בראש כל דבר... עוד לפני שידועים אם מדובר אודות "עושי מצווה" אם לאו, מקיימים לכל לראש את ה"מצווה לפרסם"...".

ענווה שלא במקומה

אחד האנשים שפעל רבות בהפצת היהדות

מנחם - התוועדות' תשמ"ז
 כך ג' עמ' 255-253). הרבי
 הסביר שיש מעלה בכך
 שאנשים שנותנים צדקה
 מצניעים זאת, אך הוסיף
 ואמר שאנשים אחרים
 עלולים לחשוב שאותו
 אדם לא נותן כלל צדקה
 ואף ללמוד ממנו לעשות
 כך גם כן - ולכן יש
 לתת צדקה באופן גלוי
 ומפורסם כדי להשפיע
 גם על אחרים לתת צדקה.
 ומה לגבי "הצנע לכת עם
 ה' אלוךךך?" - הפתרון
 פשוט: חוץ מהצדקה
 שנותנים בגלוי ובפרסום,
 אפשר לתת עוד ועוד
 לצדקה בחשאי ובלי
 פרסום.

ב'מי הסליחות' שנת
 תשס"ז (אגרות-קודש כרך יג
 עמ' תצב) כותב הרבי לאחד החסידים: "מה שכותב
 שהפעולות והפרסומות וכיוצא-בזה יכולות
 (ואפשר כבר גורמות) רגש של ישות וכיוצא בזה
 - ידוע פתגם אדמו"ר האמצעי: א ציבעלע מעג
 פון דיר ווערן, אבער חסידות זאלסטו חזר'ן [- גם
 אם ייעשה ממך בצל, עליך לחזור דברי חסידות.
 כלומר: תחושת ישות לא יכולה למנוע אדם
 מחובתו ואחריותו לפעול]. ובפרט שבעוונותינו
 הרבים, אצל כמה רגש הישות ישנו, אבל פעולות
 אינן".
 כך סיכם הרבי (י' בשבט תשי"ד - 'תורת-מנחם
 - התוועדות' כרך יא עמ' 21) את עמדתו בעניין:
 'בְּמָקוֹם שֶהַפְּרָסוּם יִכּוּל לְהִבְיָא תוֹעֵלַת... יָגֵרוּם
 לְקִנְיַת סוֹפְרִים, שֶאֱחָרִים יַעֲשׂוּ כְמוֹתוֹ, אִזִּי
 צְרִיכִים לְפָרְסָם. בְּמָקוֹם שֶאִין תוֹעֵלַת בְּפָרְסוּם,
 יֵשׁ לְהִתְיַחֵס לִכְךָ בְּאוֹפֵן שֶאִם לֹא יוֹעִיל לֹא יִזְקַ'
 [אֵין עֲנִיין לְפָרְסָם אֲבָל גַּם אֵין בְּעִיָה לְפָרְסָם]. אֲבָל
 בְּמָקוֹם שֶישׁ חֲשָשׁ שֶהַפְּרָסוּם שֶהוּא הַמְתַעֵסֵק
 בְּדַבָּר עֵלּוּל לְגָרוּם חֲלִישׁוֹת אֲצֵל מִיִּשְׁהוּ אַחַר,
 צְרִיךְ לְעַסּוֹק בְּזֶה בִיתָר שֶאֵת וּבִיתָר עוֹז, אֲבָל לֹלָא
 פָּרְסוּם. וּמַעֲלָה יִתִּירָה כֹּאֲשֶׁר הִתְעַסְקוֹת הִיא
 לֹלָא פָּרְסוּם, שֶאֵז הִתְעַסְקוֹת הִיא לֹלָא פְּנִיּוֹת [-
 נְקִיָּה מֵאִינְטֵרֵס אִישִׁי]!"

ובאגרת נוספת אליו (אגרות-קודש כרך ט' עמ' רנו)
 מזכיר הרבי פעם נוספת את הצורך לשמור על
 פרסום מכובד ולא 'זול'. כנראה בקשר לעבודתו
 על האנציקלופדיה, הרב זווין קיבל הצעה שהייתה
 כרוכה בנסיעה לארצות הברית - ובמכתב הרבי
 שולל את ההצעה וממק זאת בתרבות הפרסום
 הריקנית שבארצות הברית: "בוודאי ידועה לו
 הפירסומת הזולה הנהוגה במדינה זו, אשר
 לצערינו הגדול הנה חדרה גם לאוהלה של תורה
 וכו', ולא רק בתמכין דאורייתא, אלא גם כו'
 [- לא רק אצל התורמים לענייני תורה אלא גם
 ללומדי תורה עצמם], ואשרי האיש אשר ביכולתו
 להשתמש מזה... אף גם אם מבטיחים שיישמרו
 מצורה מופרזת של הפרסומות הנה ברובא דרובא
 [- כמעט תמיד] אי אפשר לקיים הבטחה בזה, כי
 אתית לקרוא אזלת בנימוסא [- כשבאים למקום
 נוהגים במנהגיו]".

ומה עם הגאווה?

ומה לגבי הטענה שהפרסום עלול לעורר גאווה
 אצל האדם?
 הרבי התייחס לכך כמה פעמים, לדוגמה
 בשיחה שהשמיע בפסח שני שנת תשמ"ז ('תורת-

הדלקת נרות שבת (ג)

יש האומרים, שכוונת האריז"ל בפזמון זה היא לנרות השבת ושולחן השבת, שהנרות צריכים לעמוד בצד דרום של החדר - כמו שמנורת המקדש עמדה בצד דרום. ושולחן השבת צריך לעמוד בצד צפון של החדר - כמו שהשולחן של בית המקדש עמד בצד דרום.

לפי זה נמצא, שהנרות אינם מונחים על שולחן הסעודה עצמו, שהרי כל אחד מהם עומד בצד אחר של החדר. הדבר מתאים לשיטת האריז"ל וגישת הסוד, שהנרות לא יהיו מונחים על שולחן הסעודה עצמו.

נראה, שבזמן המשנה והגמרא, לא היו הנרות מונחים על שולחן הסעודה עצמו.

שהרי באותו זמן, לא היו יושבים בזמן הסעודה על כיסאות, סביב שולחן מרכזי אחד כמו בימינו. אלא היו יושבים ע"ג כרית על הארץ, ולכל אחד היה שולחן אישי קטן (כמו מגש על רגליים קטנות) - שולחן נפרד לכל אחד מן המסובים.

לפני הסעודה היו מניחים במטבח על כל שולחן מנה אישית לאדם אחד, ובתחילת הסעודה אחרי נטילת הידיים וברכת המוציא, היו מביאים לכל אחד את השולחן האישי ועליו המנה שלו.⁴

אחרי הסעודה היו מחזירים את השולחנות הללו למטבח ומפנים שם את שאריות האוכל.

לעיתים, כאשר אורחים רבים מסבים בסעודת השבת ושולחן השבת נעשה מעט צפוף, עולה השאלה, האם ניתן להדליק את נרות השבת **סמוך** לשולחן השבת ולא על השולחן עצמו, ולהרוויח בכך מקומות ישיבה נוספים על יד שולחן השבת. או שאין אפשרות כזאת, אלא נרות השבת צריכים להיות מונחים על שולחן השבת עצמו דווקא? ובכן, כמה צדדים בדבר:

על פי הקבלה! **אין להניח את הנרות על שולחן הסעודה עצמו**, אלא יש להעמידם **סמוך** לשולחן הסעודה דווקא.

זאת מפני ששולחן השבת הוא בדוגמת שולחן בית המקדש, ונרות השבת הם בדוגמת מנורת בית המקדש, ומנורת המקדש הייתה עומדת בפני עצמה והיא לא הייתה מונחת על השולחן, מפני שכל אחד מהם הוא עניין בפני עצמו ולא נכון "לערבם יחד".²

בנוסף פזמון "אזמר בשבחיך" שתיקן האריז"ל לזמר בליל שבת ואדה"ז בחר להכניסו בסידורו³, אנחנו אומרים: "אסדר לדרומא מנרתא דסתימא, ושולחן עם נהמא בצפונא ארשין". כלומר: אסדר בצד דרום את המנורה הנעלמה, והשולחן עם הלחם בצד צפון ארשום".

הגה"ח הרב מאיר אשכנזי
מרא דאתרא ואב"ד כפר חב"ד

המקום הנכון להניח עליו את נרות השבת

1. תיקוני זוהר סט"ב.
2. כף החיים סי' רסג סקס"ח. וע"ש סי' רסב סק"א.
3. מתוך כל שאר הזמירות שנהוג בעדות ישראל לומר בליל שבת. דבר המבטא את חשיבות פזמון זה.

4. רעא, ז.

יהיה מואר.

אך בימינו **שאור החשמל** מאיר את הבית וחוסך את הצער מאכילה בחושך, והדלקת הנרות בימינו⁸ נעשית מן הטעם הב⁹ של עונג בסעודה, שאכילה לאור נרות מוסיפה עונג בסעודה, יש לומר שהנרות צריכים לעמוד על שולחן הסעודה עצמו דווקא, כי אכילה **'לאור נרות'** היא זו שמוסיפה עונג בסעודה¹⁰, וכאשר הנרות מונחים על שולחן הסעודה עצמו - קרוב לאדם, נעשית האכילה **'לאור הנרות'**.

- והרי עינינו רואות, שבמקומות יוקרתיים בהם מבקשים ליצור אווירה מיוחדת באמצעות נרות, מניחים את הנרות (גם) על שולחן הסעודה עצמו, כדי שהאכילה תהיה **'לאור הנרות'**.

אם כך, לפנינו שתי גישות שונות היכן צריך להניח את נרות השבת: על פי נגלה¹¹, על הנרות להיות מונחים על שולחן הסעודה עצמו, כדי שהאכילה תהיה **'לאור הנרות'**.

אך על פי הסוד יש להפריד את הנרות מהשולחן, ולהניח את נרות השבת בצד דרום של החדר, ואת השולחן בצד צפון של החדר - בדומה למקדש.

למעשה:

באחד¹² מביקורי הרבי בליל הסדר במכון חנה, התעניין הרבי היכן הנרות? הנוכחים הצביעו על שולחן בצד, עליו הם היו מונחים.

הרבי העיר על כך, שפלא בעיניו שהבנות אינן יודעות שבשבת וי"ט הנרות צריכים לעמוד **על שולחן הסעודה דווקא**.

כך היה המנהג בבית של הרבי, שהנרות היו מונחים על שולחן הסעודה עצמו.

ולמחרת אחרי קידוש ונטילת הידיים, היו מביאים שוב לכ"א את השולחן עם המנהג שלו. לפי"ז יוצא עכ"פ, שנרות השבת לא היו מונחים **על שולחן האוכל עצמו**, שהרי:

א. השולחנות היו קטנים ואישיים, והאישה בוודאי לא פיזרה את נרותיה בין השולחנות הקטנים שיהיה נר על כל שולחן, אלא היא הדליקה את כל הנרות שלה על שולחן אחד.

ב. אם היו נרות על השולחנות האישיים, היה אסור לטלטל את השולחנות הללו לפני הסעודה בעוד שהנרות דלקו. והיה אסור לטלטלם גם אחרי הסעודה למרות שהנרות כבו, כי הם נעשו בסיס לדבר האסור⁵.

ועל כרחך, שבזמן הגמ' היו מדליקים נרות **סמוך** לשולחנות האוכל של המסובים, אך לא על שולחן האוכל עצמו של כל אחד מן המסובים.

אך לשון אדה"ז בשו"ע הוא, שהנרות מונחים **"על השולחן"**⁶.

ובאמת יש האומרים שנוסח הפזמון הנ"ל אינו סותר לזה, מפני שיתכן לפרש שכוונת האריז"ל בנוסח הפזמון היא לנרות **המקדש** ושולחן **המקדש** דווקא, ולא לנרות השבת ושולחן השבת. ואכן נרות השבת צריכים להיות מונחים על שולחן השבת עצמו.

ניתן לומר, שהדבר תלוי (גם) בסיבת הדלקת הנרות:

בזמן המשנה והגמ' שלא היה חשמל, הטעם העיקרי להדלקת נרות השבת היה משום שלום בית, כדי שבני הבית לא יצטערו **"לישב בחושך ולאכול"**⁷.

- לפי טעם זה, הדלקת הנרות באה בעיקרה להאיר את **מקום** הסעודה, כדי שהאדם יראה את האוכל, והאוכל לא ייפול מידי בזמן האכילה וכו'. ואם כך, אין הכרח שהנרות יעמדו על שולחן הסעודה עצמו, אלא העיקר **שהחדר**

5. אלא אם כן הניחו עליהם לפני שבת גם לחם. אך השולחנות היו קטנים ואכמ"ל.

6. רסגיד.

7. רסגד.

8. ראו במדרונו בגיליונות קודמים.

9. ראה טעם זה בס"י רסגא.

10. כך ניתן לדייק גם בלשונו הזהב' של אדה"ז, שלגבי טעם ההדלקה משום עונג בסעודת השבת כתב אדה"ז (רסגא) ש"חייב כל אדם כשאוכל סעודת הלילה לאוכלה **אצל** אור הנר, שזה בכלל עונג שבת הוא", הרי שהדגיש בטעם זה שהאכילה צ"ל **בסמיכות** לנר.

11. כפי שדייקנו מלשון אדה"ז בשו"ע.

12. ראה שולחן מנחם ח"ב ע' מד.

באיזה ספר תורה קראו ב"הקהל"?

סדרת מאמרים מיוחדת

העוסקת בבירור המקורות ל"שנת הקהל"

מאת הרב פרץ בלוי, עורך ראשי הוצאת "חזק" ומנהל תיכון חב"ד ירושלים

"בעת שישב המלך על כסא מלכותו... כותב שני ספרי תורות: אחד מניחו בבית גנזיו... והשני לא יזוז מלפניו... יוצא למלחמה - והוא עמו; נכנס - והוא עמו; יושב בדין - והוא עמו; מסב - והוא כנגדו. שנאמר: והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו". לכאורה, כפי שמסתבר ומובן מאליו, גם במעמד הקהל קרא המלך מתוך ספר התורה המלכותי המיוחד שנשא בחיקו. הלא זו אחת ממטרות הספר הזה מלכתחילה, לקרוא בו בכל הזדמנות שניתן.

אך באופן מפתיע, מתברר שמסקנה זו לא כל כך פשוטה כמו שנראה - ולבירור העניין נפנה לסוגיה מעניינת בגמרא, במסכת בבא בתרא (דף י"ד).

בבית המקדש הראשון (ובמשכן), בתוך ארון הקודש ובצמוד אליו, הונחו ארבעת הפריטים החשובים והקדושים ביותר לעם ישראל: לוחות הברית, שברי לוחות הברית הראשונים, עמודי הכסף מהאפיריון שבנה שלמה המלך וספר התורה שכתב משה רבינו. כן הונחו בקודש הקדשים עוד פריטים סמליים ובעלי משמעות גדולה לעם ישראל, כמו צנצנת המן, מטה אהרן, צלוחית שמן המשחה וארגז עם כלי זהב ששלחו הפלישתים אחרי שהחזירו את הארון ששבו במלחמה.

הסוגייה ארוכה ומתפרסת על פני עמוד וחצי. הגמרא שם מפרטת באריכות גדולה ובדיוק רב עד לרזולוציה של סנטימטרים בודדים את מיקום וצורת הנחת הפריטים השונים בתוך חלל הארון. להזכיר, נפח הארון לא היה גדול. "אמתיים וחצי אורכו אמה וחצי רוחבו ואמה וחצי קומתו" - זו תיבה בגודל 120*72*72 סנטימטר ברוטו בסך

פרק הקודם ראינו את ההשתדלות הרבה של הרבי למצוא תימוכין בנגלה למושג "שנת הקהל". בעקבות זאת נעיין במקורות ונוכיח באופן מופלא ממש מתוך פשטות התרחשות המאורעות במקדש כי אכן כבר ה"הקהל" בבית המקדש הראשון נמשך בפועל כל השנה כולה.

נפתח בקטע מדברי הרמב"ם (פ"ג הלכות חגיגה, על בסיס המשנה במסכת סוטה, ועוד) המתאר את מעמד ה"הקהל": "תוקעין בַּחֲצוֹצְרוֹת בְּכָל יְרוּשָׁלַיִם, כְּדֵי לְהַקְהִיל אֶת הָעָם; וּמְבִיאִין בִּימָה גְדוֹלָה, וְשָׁל עֵץ הַיְתָה, וּמַעֲמִידִין אוֹתָהּ בְּאֶמְצַע עֲזָרַת נְשִׁים. וְהַמֶּלֶךְ עוֹלֶה וְיוֹשֵׁב עָלֶיהָ, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמְעוּ קְרִיאָתוֹ; וְכָל יִשְׂרָאֵל הָעוֹלִים לְחַג, מִתְקַבְּצִין סְבִיבָיו. וְחָזַן [שמש] הַכְּנֶסֶת נוֹטֵל סֶפֶר תוֹרָה, וְנוֹתְנוֹ לְרֹאשׁ הַכְּנֶסֶת, וְרֹאשׁ הַכְּנֶסֶת נוֹתְנוֹ לְסֹגֵן [של כהן גדול], וְהֶסֶן נוֹתְנוֹ לְכֹהֵן גְּדוֹל, וְכֹהֵן גְּדוֹל נוֹתְנוֹ לְמֶלֶךְ - כְּדֵי לְהִדְרֹו פָּרֵב גְּנֵי אֲדָם. וְהַמֶּלֶךְ מְקַבְּלוֹ כְּשֶׁהוּא עוֹמֵד; וְאִם רָצָה, יֵשֵׁב. וּפּוֹתֵחַ וּמְבַרֵךְ כְּדָרָךְ שְׁמֵבְרָךְ כָּל קוֹרֵא בַּתוֹרָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְקוֹרֵא הַפְּרָשִׁיּוֹת שְׁאֵמְרָנוּ עַד שֶׁהוּא גּוֹמֵר, וְגוֹלֵל וּמְבַרֵךְ לְאַחֲרֶיהָ כְּדָרָךְ שְׁמֵבְרָכִין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת. וּמוֹסִיף שְׁבַע בְּרָכוֹת..."

והנה, בתיאור המפורט הזה ברמב"ם חסר לנו פרט אחד חשוב: באיזה ספר קרא המלך? מנין הגיע לשם ספר תורה?

התשובה המתבקשת מאליה היא, כמובן, שהשתמשו בספר תורה האישי של המלך, שהביא אותו איתו לעזרה. כידוע, מצווה שיהיו למלך שני ספרי תורה, אחד מאוחסן בביתו ואחד צמוד לחיקו והולך עמו לכל מקום, וכפי שמפרט הרמב"ם (פ"ג הלכות מלכים הלכה א):

שבת קודש פרשת תולדות

ב' בכסלו

בקריאת התורה, יש כמה נוסחים כיצד לקרוא את המילה "מחלת" שבסיום הפרשה (כח, ט). הרב מרדכי שוסטרמן (בעל הקורא הוותיק אצל הרבי) היה קורא "מחלת" - וכך גם בתנ"ך קורן ובתורה שלמה.

יום רביעי

ו' בכסלו

החל מתפילת ערבית הערב, מי שלא בטוח האם אמר "ותן טל ומטר לברכה" - לא חוזר על התפילה (משום שכבר עברו שלושים יום מאז שהתחילה "שאיילת גשמים" בז' מרחשוון).

כך או כך, אנו רואים שהתוספות סבורים שספר התורה של משה היה מונח בארון בתור חפץ סימבולי, ולא היה חפץ שימושי.

אך אם נקרא את דברי רש"י נגלה תגלית מעניינת מאוד. בצורה אגבית, בסוף הסוגייה שם (דף י"ד ע"ב ד"ה "ספר עזרה") כותב רש"י: **"ספר עזרה - ספר שכתב משה, ובו קורין בעזרה פרשת המלך בהקהל וכהן גדול ביום הכיפורים"**.

אם כן, רש"י סבור שספר התורה של משה שהיה מונח בארון העדות היה שמיש ועוד איך. גם במעמד הקהל, אז היה קורא בו המלך; וגם מדי שנה ביום הכיפורים, אז היה קורא בו הכהן הגדול בסיימו את עבודת יום הכיפורים.

שיטה זו של רש"י מפתיעה מאוד, ועל פניו גם תמוהה.

קודם כל בגלל קושיית התוספות שצווחת ואומרת: הלא קיים איסור להיכנס לקודש הקדשים (מלבד צורכי תחזוקה)! גם אם נניח שישנו היתר מיוחד להיכנס לקודש הקדשים לצורך קיום מצוות הקהל, בשביל מה לחפש את ההיתרים האלה, בשעה שלמלך עצמו יש ספר תורה משלו שיכול לקרוא בו!

ושנית, מה אילץ את רש"י לקבוע עובדה זו? - מתבקש כמובן לומר שמקור האילוף לשיטת רש"י הוא המשפט בברייתא שהזכרנו לעיל, "נשתירו שם שני טפחים כדי שלא יהא ספר תורה נכנס ויוצא כשהוא דחוק", שממנו משמע שאכן היו מכניסים ומוציאים את הספר. סביר בהחלט, אך לא די בכך - משום שאת זה אפשר הרי להסביר כפי שהסבירו התוספות. אז מנין החידוש של רש"י?

הכול.

הגמרא מחשבת את כל החישובים בהתאם לנפחם של כל הפריטים ובהתאם לשיטות השונות של התנאים בנושא, ומגיעה למסקנה שלפי השיטה העיקרית (שיטת רבי מאיר) הונח ספר התורה בתוך הארון והעמודים נסמכו לצידו (ולפי שיטת רבי יהודה, הפוך - העמודים הונחו בתוך הארון וספר התורה בצמוד לו).

כשהגמרא מחשבת את צורת הנחת ספר התורה בתוך הארון, היא מחשבת גם את מידת הרווח שנדרש כדי להוציא ולהכניס את הספר, ובלשון הגמרא (שמצטטת מהברייתא): "נשתירו שם שני טפחים, כדי שלא יהא ספר תורה נכנס ויוצא כשהוא דחוק".

התוספות מזדקקים על משפט זה שבגמרא, ותוהים מדוע היה צריך רווח כדי להוציא את הספר. "והלא לא היו מוציאים אותו מן הארון. דהא אסור ליכנס בבית קודש הקדשים, וביום הכיפורים לא אשכחן בסדר יומא שהיה מוציאו!". כלומר, הרי הפעם היחידה שבה נכנסו לקודש הקדשים הייתה כניסתו של הכהן הגדול להקטיר את הקטורת ביום הכיפורים, ובסדר היום של הכהן הגדול לא מופיע בשום מקום אזכור לכך שהוא היה מוציא מתוך הארון את ספר התורה! אז מדוע צריך רווח שאפשר יהיה לשלוף את הספר מתוך הארון?

התשובה של התוספות היא שכן היו נכנסים בעת הצורך כדי לשפץ ולתקן מה שצריך לתחזק בקודש הקדשים וכך גם היו מוציאים ומחזירים את ספר התורה שבארון. "כדי לתקן ספר תורה כדי שלא יתעפש ויתקלקל".

ספר הניגונים

**למה נולדה היוזמה לתעד,
לרשום ולהקליט את ניגוני
הב"ד, את מי מינה הרבי
הקודם כאחראי לכרויקט, ומי
רשם את הניגונים בתווים**

נאטין [תווים] אז הייתי מבקשו אשר הוא יכתוב תחת השגחתו".

כעבור תשע שנים, בשנת תש"ד, מינה הרבי הקודם את הרב שמואל זלמנוב להקים את המפעל לשימור ותיעוד הניגונים החסידיים האותנטיים. הרב זלמנוב היה איש אשכולות. חסיד, משכיל ותלמיד חכם, מנהל ישיבת חב"ד בוורשה ובווילנה, "חוזר", בעל חוש מוזיקלי מפותח, דקדקן וקפדן ומקורב מאוד לרבי הקודם - מה שעשה אותו מתאים למשימה החשובה.

הרבי כתב לו שתפקידו "לסדר חברת ניגוני יהודי חסידי חב"ד (ניח"ח) במטרה לאסוף את ניגוני חב"ד הישנים, לנקותם מהשגיאות בעזרת תלמידי התמימים הקשישים שלמדו בליובאוויטש ולכותבם בתווי ניגנה על ידי מומחה לדבר על פי ועד מבקר ולסדרם בדפוס".

הכרך הראשון של ספר הניגונים יצא לאור בשנת תש"ח בניו-יורק בהוצאת ניח"ח (ניגוני יהודי חסידי חב"ד). בכרך זה נכללו 175 מניגוני חב"ד. בעקבות הוצאתו לאור של הכרך הראשון והתקבלותו עודד הרבי הקודם את הרב זלמנוב להוציא כרך נוסף. כעבור זמן קצר הסתלק הרבי הקודם, והרבי עודד את הרב זלמנוב להמשיך במלאכה והזכיר לו כי "המתחיל במצוה אומרים לו גמור".

ספר הניגונים הוא סדרה של שלושה כרכים שמרכזת מאות ניגוני חב"ד רשומים בתווים, לצד מבוא והסברים על הניגונים. ברבות השנים הפך ספר הניגונים למפעל חיים חסידי, שהחיה וגילה ניגונים עתיקים, ועל בסיסו בוצעו הקלטות גם של מקהלת ניח"ח הזכורה.

איך כל זה התחיל?

בשנת תרצ"ו כתב החסיד הרב שאול דב זיסלין לרבי הקודם כך: "צר לי בראותי אנ"ש [אנשי שלומנו, חסידי חב"ד] יחיו במסיבתם מתחילים [ניגון] ואין מי יגמור, או שגם להתחיל לא ידעו ורק מן האמצע הם מנגנים, וחס ושלום אם לא יוצלו כעת ממנו, חס ושלום, אין להם מי שידע אותם. ואמר לי ר' יחיאל גלפרין נ"י [נרו יאיר] כי אם היה לו רשות מרבינו היה מקיים בקשתי לרושםם כולם, ואם לא לפרסמם על כל פנים אם היו תחת ידי ניצולים מאבדון חס ושלום".

בהמשך למכתב נשלחו לרבי גם תווים של כמה ניגונים שכתב ר' יחיאל גלפרין, והרבי השיב כי "יודעי נגן פה לא יכלו לקרוא אותם" וביקש "לקנות נייר טוב ולעשות שרטוט מסודר, ואפשר אשר במחנהו יש מי שהוא יכול לכתוב

עת לדעת

מתוך הספר 'עת לדעת', מאת השליח הרב אברהם שמואל בוקיעט ע"ה מוקדש לעילוי נשמתו

א כסלו

תרנ"ח

יום הולדת הרש"ג - הרה"ח ר' שמריהו גורארי, חתנו של הרבי הרי"צ וגיסו של הרבי. אביו היה הרה"ח הנגיד ר' מנחם מענדל, מחשובי חסידי הרבי הרש"ב.

תשל"ח

הרבי שב לאיתנו וחזר לביתו לראשונה מאז אירוע הלב בשמיני עצרת באותה שנה. מאז ראש חודש כסלו נהפך ליום טוב, יום משתה ושמחה והתועודות חסידיים.

תשמ"ח

הרבי חילק לכל השלוחים והשלוחות חוברת מיוחדת: 'קונטרס ר"ח כסלו - תשמ"ח', שכלל בתוכו מאמר 'ושבתי בשלום' ושטר של דולר לצדקה. זה היה כינוס השלוחים העולמי הראשון.

ב כסלו

תשמ"ח

ספרי וכתבי רבותינו נשיאינו הוחזרו למקומם בספריית ליובאוויטש, בעקבות פסק הדין שניתן בה' טבת תשמ"ז ודחיית הערעור על פסק הדין בכ"ה חשוון תשמ"ח). הרבי נסע

לאחר מאמצים רבים יצא לאור הכרך השני של ספר הניגונים עם מספר מצומצם יחסית של ניגונים, 35 במספר, כשהכוונה הייתה להוציא קבצים מצומצמים מסוג זה מדי פעם.

בשנות חייו האחרונות עמל הרב זלמנוב על הוצאת כרך שלישי של ספר הניגונים, עבודה שנקטעה באיבה כשהוא נפטר בשנת תשל"ה. בנו של הרב זלמנוב, הרב ישראל יוסף זלמנוב, הבין כמה הפרויקט חשוב והשלים את המלאכה ובשנת תשמ"מ יצא לאור הכרך השלישי של ספר הניגונים החב"די ובו 137 ניגונים נוספים.

רישום התווים של הניגונים התבצע בידי מוזיקאים מקצועיים. את תווי הנגינה של הכרך הראשון כתב החזן ר' יהושע וויסר ואת תווי הכרך השלישי כתבו המוזיקאים איתן אביצור ויעקב מזור.

יעקב מזור, חוקר מוזיקה יהודית וחסידית, סיפר על הפרויקט ועל הקשר המיוחד שנוצר בינו לרב זלמנוב: "יום אחד ביקשו ממני לנגן כינור באחת ההפקות של ניח"ח. פנה אלי חיים צור שהכרתי אותו עוד מימי באקדמיה למוזיקה. מנצח המקהלה היה יוסף מרטון. באחת החזרות נכח גם זלמנוב. במהלך שירת אחד הניגונים הוא התפרץ, פנה אל מרטון וקרא: 'ככה לא שרים!'. מרטון בתגובה טען 'אבל כך כתוב בתווים', אך זלמנוב דחה את טענתו ואמר 'תשיר איך שאני אומר לך' ושר את הקטע השגוי."

על רישום התווים לכרך השלישי של ספר הניגונים

לאוהל הקדוש בשעה שתיים אחר הצהריים, והספרים הגיעו בשעה שלוש. לפני צאתו הורה הרבי שאם הספרים יגיעו כשהוא שוהה באוהל, שישלחו כמה מהם אליו לשם.

ג כסלו

תרפ"ט

קישורי התנאים של הרבי והרבנית, נערכו בריגה שבלטביה. בין התנאים שהיה נהוג במשפחת "בית הרב" להתנות עם החתנים היו שהחתן יהיה ער בכל ליל שישי ובכל ליל שבת - אלא שלגבי החתן הצעיר לא היו בתנאים האלה חידוש, כי כך הוא הורגל מילדותו בבית אביו.

ה כסלו

תקס"ד

יום חתונתו של הרבי הצמח צדק עם בת דודו הרבנית חיה מושקא שניאורסאהן, בתו של אדמו"ר האמצעי - בהיותו בן ארבע עשרה וחצי.

אתה מחזיר לי ומתחייב לא להעתיק אותם'. ואחר שאל: 'כמה זמן אתה חושב שייקח לך לכתוב את התווים?', עניתי שזה תלוי בסוג הניגון; ניגון ריקוד אוכל לכתוב בכמה דקות ואם הוא ארוך ברבע שעה, אבל אם מדובר בניגון התוועדות או ניגון דבקות, שהוא ארוך ומורכב, זה עשוי לקחת זמן רב.

"הדגשתי שזה תלוי בפירוט שהוא מעוניין בו. 'במיוחד', אמרתי, 'צריך להחליט על 'הקנייטשן', לאמור: על הקישוטים. שאלתי אותו באיזה דרגת פירוט הוא מעוניין ואם כל 'הקנייטשים' ירשמו, כי זה ישפיע על זמן הרישום ואפשר שרישום של ניגון אחד יארך גם שש שעות. מתשובתו הבנתי שאין צורך בפירוט מקסימלי אבל כשה'קנייטש' הוא חלק מהמלודיה והוא משמעותי מבחינת הסגנון - חשוב שיירשם.

"סיכמנו על מספר ניגונים וקבענו להיפגש לאחר שבועיים. בפגישה הצגתי לפניו את התווים. הוא עבר עליהם בפרוף ואמר: 'עכשיו תשיר אותם, אבל תשיר כמו שכתוב ולא כמו שזכור לך מההקלטה'. הערתי שאף פעם לא הייתי זמר וקולי אינו צלול, והוא אמר 'תשיר בכל זאת. אני רוצה להבין מה רשמתי'. שרתי לפי הנחיותיו כמה קטעים מהרישומים. ואז הוא אמר 'טוב זה מספיק. זה בסדר', וקיבלתי את העבודה".

במקביל לרישום הניגונים בכתב, הרבי הורה לרב זלמנוב גם להקליט את הניגונים ולהוציאם לאור על גבי תקליטים. מלבד עניין השימור והצלת הניגונים, כפי שראינו בתחילת הכתבה, משימה שנעשתה אולי דחופה עוד יותר לאחר השואה ושנות הדיכוי הקומוניסטי - אפשר לראות כמה דיוק הרבי רצה שתהיה במלאכה הזו, עד כמה היה חשוב לתעד כל ניגון במסורת הכי מדויקת שלו, כמו תורה שבעל פה שעוברת מדור לדור. ואכן, כידוע לנו, בדרכי החסידות ניגון הוא חלק חשוב בעבודת ה', ועל כן גם הוא צריך לימוד והתבוננות. מעניין לציין כי כיום שוכן בארכיון הצליל בספרייה הלאומית בירושלים "אוסף זלמנוב" - אוסף של העתקי סרטים מגנטיים עם הקלטות של הרב שמואל זלמנוב תוך כדי יצירת "ספר הניגונים".

מספר מזור: "שישים אחוז מהתווים של הכרך השלישי של ספר הניגונים כתב איתן אביצור ואת החלק הנותר כתבתי אני. זלמנוב שמע עלי מאנדרה היידו [מלחין וחוקר מוזיקה יהודי ישראלי].

כאשר נפגשנו שאל אותי זלמנוב 'אתה יודע לרשום תווים?'. עניתי בחיוב. כאשר ביקש שאפרט - הוא ידע על חלקי ברישום ניגוני הריקוד החסידיים במאמר עם אנדרה היידו - סיפרתי לו שרשמתי תווים של מוזיקה ערבית ושירים תימניים.

"הוא התרשם ואמר: 'יש לי הקלטות. אני רוצה שתירשום לניסיון כמה ניגונים. את ההקלטות

הראשון לציון תאריך: ו' מרחשוון תשנ"ב

הרב אליהו השתתף כאורח כבוד באירוע של כולל חב"ד שנערך באותו שבוע בניו יורק, ושם הוא תיאר את התרשמותו מהפגישה עם הרבי, דיבר בהתפעלות על דאגתו של הרבי לכלל ישראל ובין היתר אמר כי "לית דין בר נש [- לא אדם הוא זה שלפנינו], אלא מלאך קדוש עומד לפנינו!".

המפגש כולו תועד בוידאו, על השולחן היה מונח גם טייפ שהקליט את השיחה ובנוסף לזה צולמו גם תמונות שתיעדו את הביקור. בין הדברים זכור במיוחד המשפט שהרבי אמר: "לא רק סוף הגאולה לבוא, אלא שהיא כבר עומדת על סף הדלת ורק שמחכה לכל אחד ואחת מאיתנו שנפתח את הדלת ונסחוב את הגאולה לתוך החדר שלנו" - וכשאמר את הדברים עשה בידו תנועה של משיכה, ממש כאילו הוא סוחב בידו משהו פנימה אל תוך החדר.

כשנפרדו, קם הרב אליהו ולחץ את ידו של הרבי, והרבי אומר: "תקוותי שבקרוב ממש תהיה הגאולה ואזי אבקר את כבודו בהיכל קדשו בארץ הקודש". הרב אליהו התרגש מאד וקרא: "ברוך הבא בשם ה'", אני אגיד. זו בשורה גדולה, בשמחה גדולה!".

הגאון המקובל הרב מרדכי אליהו זצ"ל, הראשון לציון והרב הראשי לישראל בשנים תשמ"ג-תשנ"ג, היה ידיד חב"ד גדול וקרוב מאד לרבי. הקשר שלו עם הרבי נמשך לאורך עשרות שנים, והתאפיין בהערצה עצומה מצידו לרבי ולפעולותיו הקדושות. הוא סייע לשלוחים ולעסקני חב"ד בכל עניין, ובכתב ובעל פה ביטא את התפעלותו העצומה מגדולתו וקדושתו של הרבי.

ארבע פעמים ביקר הרב אליהו ביחידות אצל הרבי, כולן במהלך כהונתו כרב הראשי. הביקור האחרון התקיים בליל ו' במרחשוון תשנ"ב. הרב אליהו הגיע בליווי בנו ומקורביו, והרבי קיבל את פניהם בחדר שהוכן מראש בבניין הספרייה הסמוך ל-770. הרבי קיבל את פני הרב אליהו בחמימות רבה, והם ישבו יחד לשיחה שארכה קרוב לשעתיים ובסיומה הרבי ליווה את הרב אליהו בדרכו עד לרכבו.

השיחה עסקה בנושאים תורניים שונים, ובמיוחד בנושא הגאולה - גם מזוויות הלכתיות, ובעיקר בדחיפות שבה צריכה הגאולה לבוא. כעשרה ימים מאוחר יותר יצא קונטרס רשמי בהוצאת קה"ת שתיעד את השיחה, והרבי אף הגיה אותו.

לחיות עם הזמן

זמני השבוע

צאת הכוכבים	שקיעת החמה	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
5.03	4.37.0	11.57	11.27	8.51	6.25	5.24	5.02	4.14	ו', א' בכסלו
5.03	4.36.7	11.58	11.28	8.51	6.26	5.25	5.03	4.15	ש"ק, ב' בכסלו
5.03	4.36.5	11.58	11.28	8.52	6.27	5.26	5.03	4.16	א', ג' בכסלו
5.02	4.36.3	11.58	11.28	8.53	6.28	5.26	5.04	4.16	ב', ד' בכסלו
5.02	4.36.1	11.59	11.29	8.53	6.29	5.27	5.05	4.17	ג', ה' בכסלו
5.02	4.36.0	11.59	11.29	8.54	6.30	5.28	5.06	4.18	ד', ו' בכסלו
5.02	4.35.9	12.00	11.30	8.54	6.31	5.29	5.06	4.18	ה', ז' בכסלו
5.02	4.35.8	12.00	11.30	8.55	6.32	5.29	5.07	4.19	ו', ח' בכסלו

לוח ללימוד הרמב"ם – א' בכסלו ה'תשפ"ג – ח' בכסלו ה'תשפ"ג

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	א' בכסלו	הל' שגגות פרק טו. הל' מחוסרי כפרה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	הל' שכירות פרק ח.	מ"ע סח. עה. עו.
ש"ק	ב' בכסלו	פרק ג-ה.	פרק ט.	מ"ע עד. עז.
א'	ג' בכסלו	הל' תמורה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק י!	מל"ת קו. מ"ע פז.
ב'	ד' בכסלו	פרק ד. לב טהור וגו'. ספר טהרה והוא ספר עשירי.. הל' טומאת מת.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יא.	מל"ת קז. מ"ע קז.
ג'	ה' בכסלו	פרק ג-ה.	פרק יב.	מ"ע קז.
ד'	ו' בכסלו	פרק ו-ח.	פרק יג.	מ"ע קז.
ה'	ז' בכסלו	פרק ט-יא.	הל' שאלה ופקדון.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קז.
ו'	ח' בכסלו	פרק יב-יד.	פרק ב.	מ"ע קז.

זמני הדלקת הנרות

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
תולדות	15:56	17:15	16:17	17:16	16:05	17:14	16:19	17:18
ויצא	15:55	17:14	16:16	17:16	16:03	17:13	16:18	17:17

שניים מקרא ואחד תרגום

מוקדש לע"נ הרה"ת ר' מנחם מענדל הכהן ב"ר הרה"ת יהושע זעליק הכהן ע"ה
ומרת גאלדא בת הרה"ת מרדכי ירחמיאל חיים לימא ע"ה

כַּאֲדַרְתָּ שַׁעַר וַיִּקְרְאוּ שְׁמוֹ עֶשׂוֹ: וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן
אֲדָמוֹנִי כְּלוֹ כַּאֲדַרְתָּ שַׁעַר וַיִּקְרְאוּ שְׁמוֹ עֶשׂוֹ:
וַיִּפְקֵק קְדַמָּאָה סְמוּךְ כְּלָה כְּגִלִים (נ"א כְּכִלְז)
דְּשַׁעַר וּקְרוּ שְׁמָהּ עֶשׂוֹ: כו וְאַחֲרֵי־כֵן יֵצֵא אָחִיו
וַיְדוּ אֲחֻזָּת בַּעֲקֵב עֶשׂוֹ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב וַיִּצְחַק
בְּנִשְׁשִׁים שָׁנָה בְּלִדְתָּ אֹתָם: וְאַחֲרֵי־כֵן יֵצֵא
אָחִיו וַיְדוּ אֲחֻזָּת בַּעֲקֵב עֶשׂוֹ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב
וַיִּצְחַק בְּנִשְׁשִׁים שָׁנָה בְּלִדְתָּ אֹתָם: וַיִּבְמַר כֵּן נִפְקֵ
אֲחוּהֵי וַיְדָה אֲחִידָא בַּעֲקֵבָא דְעֶשׂוֹ וַיִּקְרָא שְׁמָהּ
יַעֲקֹב וַיִּצְחַק בַּר שְׁתֵּין שְׁנִין כַּד יֵלִידַת יְתָהוֹן:
כו וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֶשׂוֹ אִישׁ יָדַע צִיד אִישׁ
שָׂדֶה וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יָשֵׁב אֲהֻלִים: וַיִּגְדְּלוּ
הַנְּעָרִים וַיְהִי עֶשׂוֹ אִישׁ יָדַע צִיד אִישׁ שָׂדֶה וַיַּעֲקֹב
אִישׁ תָּם יָשֵׁב אֲהֻלִים: וַרְבִּי עוֹלָמִיָא וַתְּהוּ עֶשׂוֹ
גְּבַר נַחֲשִׁירְכֵן גְּבַר נִפְקֵ לְחַקְלָא וַיַּעֲקֹב גְּבַר שְׁלִים
מִשְׁמַשׁ בֵּית אוֹלְפָנָא: כח וַיֵּאָהֵב יִצְחַק אֶת־עֶשׂוֹ
כִּי־צִיד בְּפִיו וַרְבָּקָה אֲהֵבַת אֶת־יַעֲקֹב: וַיֵּאָהֵב
יִצְחַק אֶת־עֶשׂוֹ כִּי־צִיד בְּפִיו וַרְבָּקָה אֲהֵבַת אֶת־
יַעֲקֹב: וַיְרַחֵם יִצְחַק יְתָ עֶשׂוֹ אַרְי מְצִידָה הִנְהוּ
אֲכִיל וַרְבָּקָה רְחִימַת יְתָ יַעֲקֹב: כט וַיִּזְדַּר יַעֲקֹב
נוֹד וַיָּבֵא עֶשׂוֹ מִן־הַשָּׂדֶה וְהוּא עֹנֵף: וַיִּזְדַּר יַעֲקֹב
נוֹד וַיָּבֵא עֶשׂוֹ מִן־הַשָּׂדֶה וְהוּא עֹנֵף: וּבִשְׁלֵל יַעֲקֹב
תְּבַשְׁלִילָא וְאַתָּא (נ"י וְעַל) עֶשׂוֹ מִן חַקְלָא וְהוּא
מִשְׁלֵהִי: 4 וַיֵּאמֶר עֶשׂוֹ אֶל־יַעֲקֹב הֲלַעֲיִטְנִי נָא
מִן־הָאֲדָם הָאֲדָם הַזֶּה כִּי עֹנֵף אֲנֹכִי עַל־כֵּן
קָרָא־שְׁמוֹ אֲדָוִם: וַיֵּאמֶר עֶשׂוֹ אֶל־יַעֲקֹב הֲלַעֲיִטְנִי
נָא מִן־הָאֲדָם הָאֲדָם הַזֶּה כִּי עֹנֵף אֲנֹכִי עַל־כֵּן
קָרָא־שְׁמוֹ אֲדָוִם: וְאַמַּר עֶשׂוֹ לַיַּעֲקֹב אֲטַעֲמֵנִי כַּעַן
מִן סְמוּקָא סְמוּקָא הַדִּין אַרְי מִשְׁלֵהִי אָנָּא עַל כֵּן
קָרָא שְׁמָהּ אֲדָוִם: לא וַיֵּאמֶר יַעֲקֹב מְכַרָּה כְּיֹם
אֶת־בְּכֹרְתְךָ לִי: וַיֵּאמֶר יַעֲקֹב מְכַרָּה כְּיֹם אֶת־
בְּכֹרְתְךָ לִי: וְאַמַּר יַעֲקֹב זַבְיִן כְּיֹם דְּלֵהֵן יְתָ
בְּכֹרְתְךָ לִי: לב וַיֵּאמֶר עֶשׂוֹ הִנֵּה אֲנֹכִי הוֹלֵךְ

יט וְאַלְהָ תוֹלְדַת יִצְחַק בְּנֵי־אֲבָרְהָם אֲבָרְהָם
הוֹלִיד אֶת־יִצְחַק: וְאַלְהָ תוֹלְדַת יִצְחַק בְּנֵי
אֲבָרְהָם אֲבָרְהָם הוֹלִיד אֶת־יִצְחַק: וְאַלִּין תוֹלְדַת
יִצְחַק בַּר אֲבָרְהָם אֲבָרְהָם אוֹלִיד יְתָ יִצְחַק:
כ וַיְהִי יִצְחַק בְּנֵי־אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקַחְתּוֹ אֶת־
רַבְקָה בַת־בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי מִפְּדֵן אַרְם אֲחֻזָּת
לְבֵן הָאֲרָמִי לוֹ לְאִשָּׁה: וַיְהִי יִצְחַק בְּנֵי־אַרְבָּעִים
שָׁנָה בְּקַחְתּוֹ אֶת־רַבְקָה בַת־בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי מִפְּדֵן
אַרְם אֲחֻזָּת לְבֵן הָאֲרָמִי לוֹ לְאִשָּׁה: וַתְּהוּ יִצְחַק
בַּר אַרְבָּעִין שְׁנִין כַּד נָסִיב יְתָ רַבְקָה בַת בְּתוּאֵל
אַרְמָאָה מִפְּדֵן אַרְם אֲחֻזָּתָה דְּלְבֵן אַרְמָאָה לַה
לְאַנְתּוֹ: כא וַיַּעֲתֵר יִצְחַק לַיהוָה לֵנֶכַח אִשְׁתּוֹ כִּי
עֲקָרָה הוּא וַיַּעֲתֵר לוֹ יְהוָה וַתַּהַר רַבְקָה
אִשְׁתּוֹ: וַיַּעֲתֵר יִצְחַק לַיהוָה לֵנֶכַח אִשְׁתּוֹ כִּי
עֲקָרָה הוּא וַיַּעֲתֵר לוֹ יְהוָה וַתַּהַר רַבְקָה אִשְׁתּוֹ:
וַצִּלִּי יִצְחַק קָדָם יי לְקַבֵּל אֲתַתְּמָה אַרְי עֲקָרָה הִיא
וְקַבֵּל צְלוֹתָהּ יי וְעַדִּיאַת רַבְקָה אֲתַתְּמָה:
כב וַיִּתְרַצְצוּ הַבָּנִים בְּקַרְבָּה וַתֵּאמֶר אִם־כֵּן לִמְה
זֶה אֲנֹכִי וַתִּלְדֵּךְ לְדָרְשׁ אֶת־יְהוָה: וַיִּתְרַצְצוּ
הַבָּנִים בְּקַרְבָּה וַתֵּאמֶר אִם־כֵּן לִמְה זֶה אֲנֹכִי
וַתִּלְדֵּךְ לְדָרְשׁ אֶת־יְהוָה: וַדַּחֲקִין בְּנֵיָא בְּמַעְהָא
וְאַמְרַת אִם כֵּן לִמְה דְּנָן אָנָּא וְאַזְלַת לְמַתְבַּע
אוֹלְפָן מִן קָדָם יי: כג וַיֵּאמֶר יְהוָה לַה שְׁנֵי
כְּתִיב גִּיִם קָרִי גוֹיִם בְּבִטְנְךָ וּשְׁנֵי לְאֻמִּים
מִמֶּעֶיךָ יִפְרְדוּ וְלֹאִם מִלְּאָם יֵאֲמִין וְרַב יַעֲבֹד
צָעִיר: וַיֵּאמֶר יְהוָה לַה שְׁנֵי גוֹיִם בְּבִטְנְךָ וּשְׁנֵי
לְאֻמִּים מִמֶּעֶיךָ יִפְרְדוּ וְלֹאִם מִלְּאָם יֵאֲמִין וְרַב
יַעֲבֹד צָעִיר: וְאַמַּר יי לַה תְּרִין עַמִּמִּין בְּמַעֲיָכִי
וַתְּרִתִּין מִלְּכֹנֵן מִמַּעֲיָכִי יִתְפָּרְשֵׁן וּמִלְכֹנֵן מִמִּלְכוֹ
יִתְקַף וְרַבָּא יִשְׁתַּמְעִיד לְזַעֲרָא: כד וַיִּמְלְאוּ יְמִיהַ
לְלִדְתָּ וְהִנֵּה תוֹמָם בְּבִטְנָה: וַיִּמְלְאוּ יְמִיהַ לְלִדְתָּ
וְהִנֵּה תוֹמָם בְּבִטְנָה: וּשְׁלִימוֹ יוֹמָהּ לְמִילְדָּ וְהָא
תְּיֹמִין בְּמַעְהָא: כה וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אֲדָמוֹנִי כְּלוֹ

למנהג רבותינו שניאין, יש לקרוא ביום ה' 'בלילה שמת' עליה אחת או שתיים מהפרשה, ולמחרת ביום ו' אחרי חצות לקרוא שוב מתחילתה עד גמירא
עם ההפטרה, ובשבת לפני תפילת שחרית לקרוא שוב 'שבעי'. • זרהים (עכ"פ לכתחילה) שלא להפסיק באמצע קריאת שמו"ת.

את־זרעך כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְנִתְּתִי לְזֶרְעֶךָ אֵת
 כָּל־הָאָרֶץ הָאֵל וְהִתְפָּרְכּוּ כְּזֶרְעֶךָ כָּל־גּוֹי
 הָאָרֶץ: וְהִרְבִּיתִי אֶת־זֶרְעֶךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם
 וְנִתְּתִי לְזֶרְעֶךָ אֵת כָּל־הָאָרֶץ הָאֵל וְהִתְפָּרְכּוּ
 כְּזֶרְעֶךָ כָּל־גּוֹי הָאָרֶץ: וְאֶסְגִּי יָת כִּנּוּךְ סִגְיַיִן
 כְּכֹכְבֵי שָׁמַיָא וְאֶתֵּן לְכִנּוּךְ יָת כָּל אֲרַעְתָּא הָאֵלִין
 וְיִתְפָּרְכוּן כְּדִיל כִּנּוּךְ כָּל עַמְמֵי אֲרַעָא: ה' לְעֵקֶב
 אֲשֶׁר־שָׁמַע אֲבֵרָהָם בְּקֹלִי וַיִּשְׁמַר מִשְׁמַרְתִּי
 מִצּוֹתַי חֲקוּתַי וְתוֹרֹתַי: לְעֵקֶב אֲשֶׁר־שָׁמַע אֲבֵרָהָם
 בְּקֹלִי וַיִּשְׁמַר מִשְׁמַרְתִּי מִצּוֹתַי חֲקוּתַי וְתוֹרֹתַי:
 חֲלַף דִּי קִבִּיל אֲבֵרָהָם בְּמִימְרֵי וְנָטַר מִשְׁרַת
 מִימְרֵי פְקוּדֵי קִנְיִי וְאוֹרְתֵי:

שׁוֹי וַיִּשָׁב יִצְחָק בְּגֵר: וַיִּשָׁב יִצְחָק בְּגֵר: וַיִּתַּב
 יִצְחָק בְּגֵר: וַיִּשְׁאֲלוּ אֲנָשֵׁי הַמָּקוֹם לְאִשְׁתּוֹ
 וַיֹּאמֶר אַחְתִּי הוּא כִּי יֵרָא לֵאמֹר אִשְׁתִּי פֶן־
 יִהְרָגֵנִי אֲנָשֵׁי הַמָּקוֹם עַל־רִבְקָה כִּי־טוֹבַת
 מְרָאָה הוּא: וַיִּשְׁאֲלוּ אֲנָשֵׁי הַמָּקוֹם לְאִשְׁתּוֹ וַיֹּאמֶר
 אַחְתִּי הוּא כִּי יֵרָא לֵאמֹר אִשְׁתִּי פֶן־יִהְרָגֵנִי אֲנָשֵׁי
 הַמָּקוֹם עַל־רִבְקָה כִּי־טוֹבַת מְרָאָה הוּא: וַשְּׂאִילוּ
 אֲנָשֵׁי אֲתָרָא (עַל עֵיסָק) לְאִתְתָּהּ וַאֲמַר אַחְתִּי הִיא
 אַרִי דְחִיל לְמִימַר אֲתָתִי דְלִמָּא יִקְטַלְנִי אֲנָשֵׁי
 אֲתָרָא עַל רִבְקָה אַרִי שְׁפִירַת חִיזוּ הִיא: ה' וַיְהִי כִּי
 אָרְכוּ־לוֹ שָׁם הַיָּמִים וַיִּשְׁקַף אַבְיִמֶלֶךְ מֶלֶךְ
 פְּלִשְׁתִּים בְּעַד הַחֲלוֹן וַיֵּרָא וְהִגִּה יִצְחָק מִצַּחֲק
 אֵת רִבְקָה אִשְׁתּוֹ: וַיְהִי כִּי אָרְכוּ־לוֹ שָׁם הַיָּמִים
 וַיִּשְׁקַף אַבְיִמֶלֶךְ מֶלֶךְ פְּלִשְׁתִּים בְּעַד הַחֲלוֹן וַיֵּרָא
 וְהִגִּה יִצְחָק מִצַּחֲק אֵת רִבְקָה אִשְׁתּוֹ: וְהוּהָ כַּד
 סִגְיָאוּ לָהּ תַּמָּן יוֹמֵיָא וְאֶסְתִּי אַבְיִמֶלֶךְ מֶלֶכָּא
 דְּפִלְשֵׁתַי מִן חֲרַפָּא וְחִזָּא וְהָא יִצְחָק מְחִינֵף עִם
 רִבְקָה אֲתָתָה: וַיִּקְרָא אַבְיִמֶלֶךְ לְיִצְחָק וַיֹּאמֶר
 אַךְ הִנֵּה אִשְׁתְּךָ הוּא וְאֵיךְ אִמְרַתְּ אַחְתִּי הוּא
 וַיֹּאמֶר אֵלָיו יִצְחָק כִּי אִמְרַתִּי פֶן־אֲמוֹת עָלֶיהָ:
 וַיִּקְרָא אַבְיִמֶלֶךְ לְיִצְחָק וַיֹּאמֶר אַךְ הִנֵּה אִשְׁתְּךָ הוּא
 וְאֵיךְ אִמְרַתְּ אַחְתִּי הוּא וַיֹּאמֶר אֵלָיו יִצְחָק כִּי

לְמוֹת וְלִמְהִינָה לִי בְּכֶרֶה: וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ הִנֵּה אֲנִכִּי
 הוֹלֵךְ לְמוֹת וְלִמְהִינָה לִי בְּכֶרֶה: וַאֲמַר עֲשׂוּ הָא
 אֲנָא אֲזַל לְמִמֵּת וְלִמָּה דְנָן לִי בְּכֶרֶתָא: וַיֹּאמֶר
 יַעֲקֹב הַשְּׂבַעָה לִי כִּיּוֹם וַיִּשְׁבַּע לוֹ וַיִּמְכַּר
 אֶת־בְּכֹרְתּוֹ לְיַעֲקֹב: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב הַשְּׂבַעָה לִי
 כִּיּוֹם וַיִּשְׁבַּע לוֹ וַיִּמְכַּר אֶת־בְּכֹרְתּוֹ לְיַעֲקֹב: וַאֲמַר
 יַעֲקֹב קִנְיִם לִי כִּיּוֹם דְּלַחֵן וְקִנְיִים לָהּ וַזְּבִין יָת
 כְּבֹרֶתָהּ לְיַעֲקֹב: וַיַּעֲקֹב נָתַן לַעֲשׂוֹ לָחֵם וַנְּוִיד
 עַדְשִׁים וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתַּ וַיִּקֶּם וַיִּלְךָ וַיָּבֹו עֲשׂוֹ
 אֶת־הַבְּכֹרָה: וַיַּעֲקֹב נָתַן לַעֲשׂוֹ לָחֵם וַנְּוִיד עַדְשִׁים
 וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתַּ וַיִּקֶּם וַיִּלְךָ וַיָּבֹו עֲשׂוֹ אֶת־הַבְּכֹרָה:
 וַיַּעֲקֹב יָהֵב לַעֲשׂוֹ לָחֵם וְתַבְשִׁיל דְּטִלוּפְחִין וְאָכַל
 וּשְׂתֵי וָקֶם וְאֲזַל וְשָׁט עֲשׂוֹ יָת כְּבֹרֶתָא: פ א וַיְהִי
 רָעַב בְּאָרֶץ מִלְכַד הַרְעֵב הָרֵאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיָה
 בְּיַמֵּי אֲבֵרָהָם וַיִּלְךָ יִצְחָק אֶל־אֲבִימֶלֶךְ מֶלֶךְ־
 פְּלִשְׁתִּים גְּרָרָה: וַיְהִי רָעַב בְּאָרֶץ מִלְכַד הַרְעֵב
 הָרֵאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיָה בְּיַמֵּי אֲבֵרָהָם וַיִּלְךָ יִצְחָק
 אֶל־אֲבִימֶלֶךְ מֶלֶךְ־פְּלִשְׁתִּים גְּרָרָה: וְהוּהָ כַּפְּנָא
 בְּאֲרַעָא כַּר מַכְּפָנָא קַדְמָאָה דִּי הָוָה בְּיוֹמֵי
 אֲבֵרָהָם וְאֲזַל יִצְחָק לְוֹת אַבְיִמֶלֶךְ מֶלֶכָּא
 דְּפִלְשֵׁתַי לְגֵרָרָה: ב וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה וַיֹּאמֶר
 אֶל־תֵּרַד מִצְרַיִמָּה שָׁכֵן בְּאָרֶץ אֲשֶׁר אָמַר
 אֵלֶיךָ: וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה וַיֹּאמֶר אֶל־תֵּרַד מִצְרַיִמָּה
 שָׁכֵן בְּאָרֶץ אֲשֶׁר אָמַר אֵלֶיךָ: וְאֵתְגַלִּי לָהּ: וַיֹּאמֶר
 לֹא תַחֲזוּת לְמִצְרַיִם שְׂרִי בְּאֲרַעָא דִּי אִימַר לָךְ:
 ג גּוֹר בְּאָרֶץ הַזֹּאת וְאֶהְיֶה עִמָּךְ וְאֲבָרְכְךָ כִּי־לָךְ
 וְלְזֶרְעֶךָ אֶתֵּן אֶת־כָּל־הָאָרֶץ הָאֵל וְהִקְמַתִּי אֶת־
 הַשְּׂבַעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאֲבֵרָהָם אָבִיךָ:
 בְּאֲרַעָא הַזֹּאת וְיִהְיֶה מִימְרֵי בְּסַעְדְךָ וְאֲבָרְכְךָ אַרְי
 לָךְ וְלְכִנּוּךְ אֶתֵּן יָת כָּל אֲרַעְתָּא הָאֵלִין וְאֶקֶם יָת
 קִנְיָמָא דִּי קִנְיַת לְאֲבֵרָהָם אָבוֹךָ: ד וְהִרְבִּיתִי

אֲמַרְתִּי פֶן־אָמוֹת עָלֶיהָ: וּקְרָא אַבְיִמְלֶךְ לִיצְחָק
 וְאָמַר בְּרַם הָא אֲתַתְךָ הִיא וְאֶכְדִּין אֲמַרְתָּ אַחְתִּי
 הִיא וְאָמַר לֵה יִצְחָק אָרִי אֲמַרִּית דְּלָמָּא אִימּוֹת
 עֲלֶיהָ: וַיֹּאמֶר אַבְיִמְלֶךְ מַה־זֹּאת עֲשִׂיתָ לָּנוּ
 כְּמַעֲט שָׁכַב אַחַד הָעָם אֶת־אִשְׁתְּךָ וְהִבֵּאתָ
 עָלֵינוּ אִשָּׁם: וַיֹּאמֶר אַבְיִמְלֶךְ מַה־זֹּאת עֲשִׂיתָ לָּנוּ
 כְּמַעֲט שָׁכַב אַחַד הָעָם אֶת־אִשְׁתְּךָ וְהִבֵּאתָ עָלֵינוּ
 אִשָּׁם: וְאָמַר אַבְיִמְלֶךְ מַה דָּא עֲבַדְתָּ לָּנָא כּוֹזְעָר
 פּוֹן שְׂכִיב דְּמִיחַד בְּעַמָּא עִם אֲתַתְךָ וְאִתִּיתָא
 עֲלֵנָא חוֹבָא: י וַיִּצְוּ אַבְיִמְלֶךְ אֶת־כָּל־הָעָם
 לֵאמֹר הַנִּנְעַ בְּאִישׁ הַזֶּה וּבְאִשְׁתּוֹ מוֹת יוּמָת:
 וַיִּצְוּ אַבְיִמְלֶךְ אֶת־כָּל־הָעָם לֵאמֹר הַנִּנְעַ בְּאִישׁ
 הַזֶּה וּבְאִשְׁתּוֹ מוֹת יוּמָת: וּפְקִיד אַבְיִמְלֶךְ יֵת כָּל
 עַמָּא לְמִימַר דִּינִנְזַק בְּגַבְרָא הַדִּין וּבְאֲתַתָּהּ
 אֲתַקְטִילָא יִתְקַטֵּל: יב וַיִּזְרַע יִצְחָק בְּאַרְצָא הַהוּא
 וַיִּמְצָא בְּשֵׁנָה הַהוּא מֵאָה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ
 יְהוָה: וַיִּזְרַע יִצְחָק בְּאַרְצָא הַהוּא וַיִּמְצָא בְּשֵׁנָה
 הַהוּא מֵאָה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ יְהוָה: וַיִּזְרַע יִצְחָק
 בְּאַרְעָא הַהִיא וְאִשְׁכַּח בְּשֵׁתָא הַהִיא עַל חַד מְאָה
 בְּדַשְׁעֲרוּזֵיהּ וּבְרַכָּהּ יי:

שלישי יג וַיַּגְדֵּל הָאִישׁ וַיֵּלֶךְ הַלּוֹךְ וַיְגַדֵּל עַד כִּי־גַדֵּל
 מְאֹד: וַיַּגְדֵּל הָאִישׁ וַיֵּלֶךְ הַלּוֹךְ וַיְגַדֵּל עַד כִּי־גַדֵּל
 מְאֹד: וַרְבָּא גַבְרָא וְאֶזְל אֶזְל (נ"י סג) וַרְבִּי עַד
 דִּי רָבָא לַחֲדָא: יד וַיְהִי־לּוֹ מִקְנֵה־צֹאן וּמִקְנֵה
 בָּקָר וְעֶבְדָּהּ רַבָּה וּמִקְנָאוֹ אֹתוֹ פְּלִשְׁתִּים: וַיְהִי־לּוֹ
 מִקְנֵה־צֹאן וּמִקְנֵה בָּקָר וְעֶבְדָּהּ רַבָּה וּמִקְנָאוֹ אֹתוֹ
 פְּלִשְׁתִּים: וְהוּא לֵה גִיתִי עֲנָא וּגִיתִי תוֹרִין
 וּפְלִחְנָא (נ"י וְעַבְדָּהּ) סגִיא וּקְנִיאוּ בַּהּ
 פְּלִשְׁתָּאִי: טו וְכָל־הַבְּאֵרֹת אֲשֶׁר חָפְרוּ עַבְדֵי
 אָבִיו בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִיו סִתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים
 וַיִּמְלְאוּם עֶפְרַיִם: וְכָל־הַבְּאֵרֹת אֲשֶׁר חָפְרוּ עַבְדֵי
 אָבִיו בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִיו סִתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים
 וַיִּמְלְאוּם עֶפְרַיִם: וְכָל בִּירֵין דִּי חָפְרוּ עַבְדֵי אַבְוּהִי
 בִּיּוֹמֵי אַבְרָהָם אַבְוּהִי טְמוֹנוֹן פְּלִשְׁתָּאִי וּמְלֵאנוֹן

עֶפְרָא: טו וַיֹּאמֶר אַבְיִמְלֶךְ אֶל־יִצְחָק לֵךְ מֵעִמָּנוּ
 כִּי־עֲצַמְתָּ מִמֶּנּוּ מְאֹד: וַיֹּאמֶר אַבְיִמְלֶךְ אֶל־יִצְחָק
 לֵךְ מֵעִמָּנוּ כִּי־עֲצַמְתָּ מִמֶּנּוּ מְאֹד: וְאָמַר אַבְיִמְלֶךְ
 לִיצְחָק אֶזְל מֵעִמָּנָא אָרִי תְקַפְתָּא מִנָּנָא לַחֲדָא:
 יז וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם יִצְחָק וַיֵּחַן בְּנַחַל־גֶּרָר וַיֵּשֶׁב שָׁם:
 וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם יִצְחָק וַיֵּחַן בְּנַחַל־גֶּרָר וַיֵּשֶׁב שָׁם: וְאֶזְל
 מִתַּמְנִן יִצְחָק וַיִּשְׂרָא בְּנַחַלֵּא דְגֶרָר וַיִּתֵּב תַּמְנִן:
 יח וַיֵּשֶׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר | אֶת־בְּאֵרֹת הַפְּיּוּם אֲשֶׁר
 חָפְרוּ בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִיו וַיִּסְתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים
 אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיִּקְרָא לָהֶן שְׁמוֹת בְּשֵׁמֹת
 אֲשֶׁר־קָרָא לָהֶן אָבִיו: יט וַיֵּשֶׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר |
 אֶת־בְּאֵרֹת הַפְּיּוּם אֲשֶׁר חָפְרוּ בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִיו
 וַיִּסְתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיִּקְרָא לָהֶן
 שְׁמוֹת בְּשֵׁמֹת אֲשֶׁר־קָרָא לָהֶן אָבִיו: כ וְתֵב יִצְחָק
 וַחֲפַר יֵת בִּירֵי דְמִצָּא דִּי חָפְרוּ בִּיּוֹמֵי אַבְרָהָם
 אַבְוּהִי וְטְמוֹנוֹן פְּלִשְׁתָּאִי כְּתֵר דְּמִית אַבְרָהָם
 וַיִּקְרָא לָהֶן שְׁמֵהֶן כְּשִׁמְהֶן דִּי הוּא קָרִי לָהֶן
 אַבְוּהִי: כא וַיַּחְפְּרוּ עַבְדֵי־יִצְחָק בְּנַחַל וַיִּמְצְאוּ
 שָׁם בְּאֵר מֵיִם חַיִּים: וכִּי־חָפְרוּ עַבְדֵי־יִצְחָק בְּנַחַל
 וַיִּמְצְאוּ־שָׁם בְּאֵר מֵיִם חַיִּים: וכִּי־חָפְרוּ עַבְדֵי יִצְחָק
 בְּנַחַלֵּא וְאִשְׁכַּחוּ תַּמְנִן בִּירָא דְמִיִּין נְבָעִין: כב וַיִּרְיֻבוּ
 רַעִי גֶרָר עִם־רַעֵי יִצְחָק לֵאמֹר לָנוּ הַפְּיּוּם וַיִּקְרָא
 שְׁם־הַבְּאֵר עֶשֶׂק כִּי הִתְעַשְׂקוּ עִמּוֹ: וכִּי־יֻרְיֻבוּ רַעֵי
 גֶרָר עִם־רַעֵי יִצְחָק לֵאמֹר לָנוּ הַפְּיּוּם וַיִּקְרָא
 שְׁם־הַבְּאֵר עֶשֶׂק כִּי הִתְעַשְׂקוּ עִמּוֹ: וכִּי־רַעְוֵתָא
 דְּגֶרָר עִם רַעְוֵתָא דִּיצְחָק לְמִימַר דִּי לָנָא מִצָּא
 וַיִּקְרָא שְׁמָא דְבִירָא עֶסְקָא אָרִי אֲתַעֲסִיקוּ עִמָּה:
 כג וַיַּחְפְּרוּ בְּאֵר אַחֲרֵת וַיִּרְיֻבוּ גַם־עָלֶיהָ וַיִּקְרָא
 שְׁמָהּ שְׁטֵנָה: וכִּי־חָפְרוּ בְּאֵר אַחֲרֵת וַיִּרְיֻבוּ גַם־
 עָלֶיהָ וַיִּקְרָא שְׁמָהּ שְׁטֵנָה: וכִּי־חָפְרוּ בִּירָא אַחֲרֵי
 וַיִּצְוּ אִף עַלֶּהּ וַיִּקְרָא שְׁמָהּ שְׁטֵנָה: כד וַיַּעֲתַק מִשָּׁם
 וַיַּחְפֹּר בְּאֵר אַחֲרֵת וְלֹא רָבוּ עָלֶיהָ וַיִּקְרָא שְׁמָהּ
 רַחֲבוֹת וַיֹּאמֶר כִּי עָתָה הִרְחִיב יְהוָה לָנוּ וּפְרִינוּ
 בְּאַרְצָא: וכִּי־חָפְרוּ בְּאֵר אַחֲרֵת וְלֹא רָבוּ

ובינך ונכרתה ברית עמך: ואמרו מחזא חזינא ארי תה מימרא דני בסעדה ואמרנא תתקים כען מומתא דתה בין אבהתנא בינא ובינך ונגזר קים עמך: כט אם-תעשה עמנו רעה כאשר לא נגענוך וכאשר עשינו עמך רק טוב ונשלחך בשלום אתה עתה ברוך יהוה: אם-תעשה עמנו רעה כאשר לא נגענוך וכאשר עשינו עמך רק טוב ונשלחך בשלום אתה עתה ברוך יהוה: אם תעבד עמנא בישא כמא די לא אנזיקנך וכמא די עבדנא עמך לחוד טב ונשלחנך בשלם את כען בריכא די:

חמישי ל ויעש להם משתה ויאכלו וישתו: ויעש להם משתה ויאכלו וישתו: ועבד להון משתנא ואכלו ושתאו: לא וישפימו בכקר וישבעו איש לאחיו וישלחם יצחק וילכו מאתו בשלום: וישפימו בכקר וישבעו איש לאחיו וישלחם יצחק וילכו מאתו בשלום: ואקדימו בצפרא וקיימו גבר לאחיהי ושלחנון יצחק ואזלו מלנתה בשלם: כז ויהי ביום ההוא ויבאו עבדי יצחק ויגדו לו על-אדות הבאר אשר חפרו ויאמרו לו מצאנו מים: ויהי ביום ההוא ויבאו עבדי יצחק ויגדו לו על-אדות הבאר אשר חפרו ויאמרו לו מצאנו מים: והנה ביומא ההוא ואתו עבדי יצחק וחויאי לה על עיסק בירא די חפרו ואמרו לה אשפתנא מיא: כח ויקרא אתה שבעה על-פן שם-העיר באר שבע עד היום הזה: ויקרא אתה שבעה על-פן שם-העיר באר שבע עד היום הזה: ויקרא יתה שבעה על פן שמא דקרמא בארא דשבע (נ"י באר שבע) עד יומא הדין: כט ויהי עשו בן-ארבעים שנה ויקח אשה את-יהודית בת בארי חתני ואת-בשמת בת-אילן החתי: ויהי עשו בן-ארבעים שנה ויקח אשה את-יהודית בת-בארי חתני ואת-בשמת בת-אילן החתי: והנה עשו בר ארבעין שנין ונסיב אתמא ית

עליה ויקרא שמה רחובת ויאמר פי עמה הרחיב יהוה לנו ופרינו בארץ: ואסתלק מתמן וחסר בירא אחרי ולא נצו עלה וקרא שמה רחובת ואמר ארי כען אפתי יי לנא וניפוש (נ"א ונפשנא) בארעא:

רביעי כ ויעל משם באר שבע: ויעל משם באר שבע: ואסתלק מתמן באר שבע: כד וירא אליו יהוה בלילה ההוא ויאמר אנכי אלהי אברהם אביך אל-תירא כיראתך אנכי וברכתיד והרביתי את-זרעך בעבור אברהם עבדי: וירא אליו יהוה בלילה ההוא ויאמר אנכי אלהי אברהם אביך אל-תירא כיראתך אנכי וברכתיד והרביתי את-זרעך בעבור אברהם עבדי: ואתגלי לה יי בליליא ההוא ואמר אנא אלהה דאברהם אבוק לא תדחל ארי בסעדה מימרי ואברכנך ואסגי ית בנך בדיל אברהם עבדי: כה ויבן שם מזבח ויקרא בשם יהוה ויששם אהלו ויכרושם עבדי-יצחק באר: ויבן שם מזבח ויקרא בשם יהוה ויששם אהלו ויכרושם עבדי-יצחק באר: ובנא תמן מדבתא וצלי בשמא די ופרס תמן משכנה וכרו תמן עבדי יצחק בירא: כו ואבימלך הלך אליו מגרר ואחות מרעהו ופיכל שר-צבאו: ואבימלך הלך אליו מגרר ואחות מרעהו ופיכל שר-צבאו: ואבימלך אזל לנתה מגרר וסיעת מרחמוהי ופיכל רב חילה: כז ויאמר אלהם יצחק מדוע פאתם אלי ואתם שנאתם אתי ותשלחוני מאתכם: ויאמר אלהם יצחק מדוע פאתם אלי ואתם שנאתם אתי ותשלחוני מאתכם: ואמר להון יצחק מה דין אמיתון לנתי ואתון סגיתון יתי ושלחתוני מלותכון: כח ויאמרו ראו ראינו כיריה יהוה א עמך ונאמר תהי נא אלה בינותינו בינינו ובינך ונכרתה ברית עמך: ויאמרו ראו ראינו כיריה יהוה ונאמר תהי נא אלה בינותינו בינינו

יהודית בת בארי חתאה ונת בשמת בת אילון
חתאה: ה ותהיין מרת רוח ליצחק ולרבקה:
ותהיין מרת רוח ליצחק ולרבקה: ותואה מסרכן
ומרגזן על מימר יצחק ורבקה: ס א ויהי פירזון
יצחק ותכהין עיניו מראת ויקרא את־עשו ו
בנו הגדל ויאמר אליו בני ויאמר אליו הנני:
ויהי פירזון יצחק ותכהין עיניו מראת ויקרא
את־עשו ו בנו הגדל ויאמר אליו בני ויאמר אליו
הנני: ותוה פד סיב יצחק וכהיא עינוהי מלמחזי
ויקרא ית עשו ברה רבא ואמר לה ברי ואמר לה
הא אגא: ב ויאמר הנהנא זקנתי לא ידעתי
יום מותי: ויאמר הנהנא זקנתי לא ידעתי יום
מותי: ואמר הא כען סיבית לית אגא ידע יומא
דאימות: ג ועתה שא־נא כלִיד תלִיד וקשתך
וצא השדה וצודה לי כתיב צידה קרי ציד:
ועתה שא־נא כלִיד תלִיד וקשתך וצא השדה
וצודה לי ציד: וכען סב כען זינד סיפך וקשתך
ופוק לחקלא וצוד לי צידא: ד ועשה־לי
מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי ואכלה
בעבור תברכך נפשי בטרם אמות: ועשה־לי
מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי ואכלה
בעבור תברכך נפשי בטרם אמות: ועביד לי
תבשילין כמא דרחימית ואצל לי ואיכול בדיל
די תברכך נפשי עד לא אימות: ה ורבקה
שמעת בדבר יצחק אל־עשו בנו וילך עשו
השדה לצוד ציד להביא: ורבקה שמעת בדבר
יצחק אל־עשו בנו וילך עשו השדה לצוד ציד
להביא: ורבקה שמעת פד מליל יצחק לות עשו
ברה ואזל עשו לחקלא למיצד צידא לא־תאה:
ו ורבקה אמרה אל־יעקב בנה לאמר הנה
שמעתי את־אביך מדבר אל־עשו אחיך
לאמר: ורבקה אמרה אל־יעקב בנה לאמר הנה
שמעתי את־אביך מדבר אל־עשו אחיך לאמר:
ורבקה אמרת לות יעקב ברה למימר הא שמעית

מן אבוך ממלל עם עשו אחיך למימר: ו הביאה
לי ציד ועשה־לי מטעמים ואכלה ואברככה
לפני יהוה לפני מותי: הביאה לי ציד ועשה־לי
מטעמים ואכלה ואברככה לפני יהוה לפני מותי:
אתי לי צידא ועביד לי תבשילין ואיכול
ואברכך קדם יי קדם מותי: ח ועתה בני שמע
בקלי לאשר אני מצוה אתך: ועתה בני שמע
בקלי לאשר אני מצוה אתך: וכען ברי קבל מני
למא די אגא מפקד יתך: ט לך־נא אל־הצאן
וקח־לי משם שני גדיי עזים טובים ואעשה
אתם מטעמים לאביך כאשר אהב: לך־נא
אל־הצאן וקח־לי משם שני גדיי עזים טובים
ואעשה אתם מטעמים לאביך כאשר אהב: אזיל
כען לות ענא וסב לי מתמן תרין גדיי (בר) עזין
טכן ואעבד יתהון תבשילין לאבוך כמא די
רחם: י והבאת לאביך ואכל בעבר אשר
יברכך לפני מותו: והבאת לאביך ואכל בעבר
אשר יברכך לפני מותו: ומיתי (נ״י ותצל)
לאבוך ויכול בדיל דיברכך קדם מותה:
יא ויאמר יעקב אל־רבקה אמו הן עשו אחי
איש שער ואנכי איש חלק: ויאמר יעקב
אל־רבקה אמו הן עשו אחי איש שער ואנכי
איש חלק: ואמר יעקב לרבקה אמה הא עשו
אחי גבר שערן ואגא גבר שעיע: יב אולי ימשני
אבי והייתי בעיניו כמתעתע והבאתי עלי
קללה ולא ברכה: אולי ימשני אבי והייתי
בעיניו כמתעתע והבאתי עלי קללה ולא ברכה:
מאים ימשני אבא ואחי בעינוהי כמתלעב ואחי
מיתי (נ״י ואחי מיתי) עלי לוטין ולא ברך:
יג ותאמר לו אמו עלי קללתך בנו אך שמע
בקלי וךך קח־לי: ותאמר לו אמו עלי קללתך
בנו אך שמע בקלי וךך קח־לי: ואמרת לה אמה
עלי אתאמר בנבואה דלא ייתון לוטיא עלך ברי
ברם קבל מני ואזיל סב לי: ד וילך ויקח ויבא

לְאִמּוֹ וְתַעַשׂ אִמּוֹ מִטַּעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהָב אָבִיו:
 כֹּה וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל־יַעֲקֹב גִּשְׁה־נָּא וְאִמְשֶׁךְ בְּנֵי
 הָאֲתָהּ זֶה בְּנֵי עֲשׂוֹ אִם־לֹא: וַיֹּאמֶר יִצְחָק
 אֶל־יַעֲקֹב גִּשְׁה־נָּא וְאִמְשֶׁךְ בְּנֵי הָאֲתָהּ זֶה בְּנֵי עֲשׂוֹ
 אִם־לֹא: וַאֲמַר יִצְחָק לְיַעֲקֹב קָרִיב כְּעַן וְאִמְשֶׁךְ
 בְּרֵי הָאֵת דִּין בְּרֵי עֲשׂוֹ אִם לֹא: כֹּה וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב
 אֶל־יִצְחָק אָבִיו וַיִּמְשְׁהוּ וַיֹּאמֶר הַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב
 וְהִידָּים יְדֵי עֲשׂוֹ: וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב אֶל־יִצְחָק אָבִיו
 וַיִּמְשְׁהוּ וַיֹּאמֶר הַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב וְהִידָּים יְדֵי עֲשׂוֹ:
 וַקָּרִיב יַעֲקֹב לֹת יִצְחָק אָבִיהִי וַיִּמְשְׁהוּ וַאֲמַר קֵלָא
 קֵלָא דְיַעֲקֹב וַיִּדְּא יְדוּהִי דְעֲשׂוֹ: כֹּה וְלֹא הִפִּירוּ
 כִּי־הָיוּ יָדָיו פִּידֵי עֲשׂוֹ אַחִיו שְׁעֵרֶת וַיִּבְרַכְהוּ:
 וְלֹא הִפִּירוּ כִּי־הָיוּ יָדָיו פִּידֵי עֲשׂוֹ אַחִיו שְׁעֵרֶת
 וַיִּבְרַכְהוּ: וְלֹא אִשְׁתַּמּוּדְעָה אַרִי הַנֹּאֶה יְדוּהִי כִּידֵי
 עֲשׂוֹ אַחִיהִי שְׁעִירֵן (נ"י שְׁעֵרֶנָּן) וַיִּבְרַכְהוּ:
 כֹּה וַיֹּאמֶר אֲתָהּ זֶה בְּנֵי עֲשׂוֹ וַיֹּאמֶר אָנִי: וַיֹּאמֶר
 אֲתָהּ זֶה בְּנֵי עֲשׂוֹ וַיֹּאמֶר אָנִי: וַאֲמַר אֵת דִּין בְּרֵי
 עֲשׂוֹ וַאֲמַר הָא אָנָּא: כֹּה וַיֹּאמֶר הַגִּשְׁה לִי וְאִכְלָה
 מִצִּיד בְּנֵי לְמַעַן תִּבְרַכְךָ נַפְשִׁי וַיִּגַּשְׁלוּ וַיִּאֲכַל
 וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיִּשְׁתֵּי: וַיֹּאמֶר הַגִּשְׁה לִי וְאִכְלָה מִצִּיד
 בְּנֵי לְמַעַן תִּבְרַכְךָ נַפְשִׁי וַיִּגַּשְׁלוּ וַיִּאֲכַל וַיָּבֵא לוֹ
 יַיִן וַיִּשְׁתֵּי: וַאֲמַר קָרִיב קִדְמִי וְאִיכּוֹל מִצִּיד דְּבָרִי
 בְּדִיל דִּי תִבְרַכְנָךְ נַפְשִׁי וַקָּרִיב לָהּ וְאֲכַל וְאִתִּי
 (נ"י וְאָעִיל) לָהּ חִמְרָא וַשְׁתִּי: כֹּה וַיֹּאמֶר אֵלָיו
 יִצְחָק אָבִיו גִּשְׁה־נָּא וַשְׁקָה־לִּי בְּנֵי: וַיֹּאמֶר אֵלָיו
 יִצְחָק אָבִיו גִּשְׁה־נָּא וַשְׁקָה־לִּי בְּנֵי: וַאֲמַר לָהּ
 יִצְחָק אָבִיהִי קָרִיב כְּעַן וַנִּשְׁק לִי (נ"י וַשְׁק לִי)
 בְּרֵי: כֹּה וַיִּגַּשׁ וַיִּשְׁק־לוֹ וַיִּרַח אֶת־רִיחַ בְּנָדָיו
 וַיִּבְרַכְהוּ וַיֹּאמֶר רֵאחַ רִיחַ בְּנֵי בְּרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר
 בְּרַכּוֹ יְהוָה: וַיִּגַּשׁ וַיִּשְׁק־לוֹ וַיִּרַח אֶת־רִיחַ בְּנָדָיו
 וַיִּבְרַכְהוּ וַיֹּאמֶר רֵאחַ רִיחַ בְּנֵי בְּרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר
 בְּרַכּוֹ יְהוָה: וַקָּרִב וַנִּשְׁק לָהּ וְאַרְחַ יֵת רִיחָא
 דְּלִבְנוֹשׁוּהִי וַיִּבְרַכְהוּ וַאֲמַר הוּו (נ"א חוּזי) רִיחָא
 דְּבָרִי בְּרִיחָא דְחִקְלָא דִּי בְּרַכְהוּ יֵי:

לְאִמּוֹ וְתַעַשׂ אִמּוֹ מִטַּעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהָב אָבִיו:
 וַיִּלְךְ וַיִּקַּח וַיָּבֵא לְאִמּוֹ וְתַעַשׂ אִמּוֹ מִטַּעַמִּים כַּאֲשֶׁר
 אָהָב אָבִיו: וְאִזְל וַנְּסִיב וְאִתִּי לְאִמָּה וְעַבְדַּת
 אִמָּה תִכְשִׁילִין כְּמָא דְרַחֵם אָבוּהִי: כֹּה וְהִתְקַח
 רְבִיקָה אֶת־בְּנָדִי עֲשׂוֹ בְּנֵה הַגְּדֹל הַחֲמוּדֹת אֲשֶׁר
 אֲתָהּ בְּבִית וְתִלְבֵּשׂ אֶת־יַעֲקֹב בְּנֵה הַקָּמֹן:
 וְתִקַּח רְבִיקָה אֶת־בְּנָדִי עֲשׂוֹ בְּנֵה הַגְּדֹל הַחֲמוּדֹת
 אֲשֶׁר אֲתָהּ בְּבִית וְתִלְבֵּשׂ אֶת־יַעֲקֹב בְּנֵה הַקָּמֹן:
 וַנְּסִיבֵת רִבְקָה יֵת לְבוּשֵׁי עֲשׂוֹ בְּרָה רַבָּא דְכִיתָא
 דִּי עֲמָה בְּבִיתָא וְאַלְבִּישֵׁת יֵת יַעֲקֹב בְּרָה זְעִירָא:
 כֹּה וְאֵת עֵרֶת גְּדִי הַעֲזִים הַלְבִּישָׁה עַל־יָדָיו וְעַל
 חֶלְקֵת צְוָארָיו: וְאֵת עֵרֶת גְּדִי הַעֲזִים הַלְבִּישָׁה
 עַל־יָדָיו וְעַל חֶלְקֵת צְוָארָיו: וְיֵת מִשְׁכֵּי גְּדִי בַר
 עֲזֵי אַלְבִּישֵׁת עַל יְדוּהִי וְעַל שְׁעִיעוֹת צְוָרָה:
 י וְתַתֵּן אֶת־הַמַּטְעָמִים וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר
 עֲשִׂתָה בְּיַד יַעֲקֹב בְּנֵה: וְתַתֵּן אֶת־הַמַּטְעָמִים
 וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר עֲשִׂתָה בְּיַד יַעֲקֹב בְּנֵה: וַיִּהְבֵּת
 יֵת תִּכְשִׁילָא וְיֵת לְחֵמָא דִּי עַבְדַּת בִּידָא דְיַעֲקֹב
 בְּרָה: י וַיָּבֵא אֶל־אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הַגִּי
 מִי אֲתָהּ בְּנֵי: וַיָּבֵא אֶל־אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר
 הַגִּי מִי אֲתָהּ בְּנֵי: וְעַל לֹת אָבוּהִי וַאֲמַר אָבָא
 וַאֲמַר הָא אָנָּא מִן אֵת בְּרֵי: כֹּה וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב
 אֶל־אָבִיו אָנֹכִי עֲשׂוֹ בְּכִרְךָ עֲשִׂיתִי כַּאֲשֶׁר
 דִּבַּרְתָּ אֵלָי קוּם־נָא שָׁבָה וְאִכְלָה מִצִּידִי בְּעֵבֹר
 תִּבְרַכְנִי נַפְשֶׁךָ: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־אָבִיו אָנֹכִי עֲשׂוֹ
 בְּכִרְךָ עֲשִׂיתִי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵלָי קוּם־נָא שָׁבָה
 וְאִכְלָה מִצִּידִי בְּעֵבֹר תִּבְרַכְנִי נַפְשֶׁךָ: וַאֲמַר יַעֲקֹב
 לְאָבוּהִי אָנָּא עֲשׂוֹ בּוֹכְרְךָ עַבְדִּית כְּמָא דִּי
 מִלִּילְתָא עֲמִי (נ"א לִי) קוּם כְּעַן אִסְתַּחֲר וְאִכּוֹל
 מִצִּידִי בְּדִיל דִּי תִבְרַכְנִי נַפְשֶׁךָ: כֹּה וַיֹּאמֶר יִצְחָק
 אֶל־בְּנָו מִהֲזֵה מִתְּרַתְּ לְמַצָּא בְּנֵי וַיֹּאמֶר כִּי
 הִקְרָה יְהוָה אֱלֹהֵיךָ לְפָנָי: וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל־בְּנָו
 מִהֲזֵה מִתְּרַתְּ לְמַצָּא בְּנֵי וַיֹּאמֶר כִּי הִקְרָה יְהוָה
 אֱלֹהֵיךָ לְפָנָי: וַאֲמַר יִצְחָק לְבָרָה מַה דִּין אוֹחִיתָא

שיש כח ויתן לך האלהים מפל השמים ומשמני הארץ ורב דגן ותירש: ויתן לך האלהים מפל השמים ומשמני הארץ ורב דגן ותירש: ויתן לך יי מטלא דשמאי ומטבא דארעא וסגיאות (נ"י וסגיות) עיבור וחמר: כס ועבדוך עמים כתיב וישתחו קרי וישתחו לך לאמים הוה גביר לאחיד וישתחו לך בגי אמך ארריד ארור ומברכך ברוך: ועבדוך עמים וישתחו לך לאמים הוה גביר לאחיד וישתחו לך בגי אמך ארריד ארור ומברכך ברוך: ופלחנך עממין וישתעבדון לך מלכון הוי רב לאחיד ויסגדון לך בגי אמך מלטיד יהון ליטין ומברכך יהון בריכין: ויהי כאשר פלה יצחק לברך את יעקב ויהי אך יצא יעקב מאת פני יצחק אביו ועשו אחיו בא מצידו: ויהי כאשר פלה יצחק לברך את יעקב ויהי אך יצא יעקב מאת פני יצחק אביו ועשו אחיו בא מצידו: והוה פד שיצי יצחק לברכא ית יעקב והוה פרם מפק נפק יעקב מלות אפי יצחק אבוהי ועשו אחוהי אהא (נ"י על) מצידה: לא ויעש גם הוא מטעמים ויבא לאביו ויאמר לאביו יקם אבי ויאכל מציד בנו בעבר תברכני נפשך: ויעש גם הוא מטעמים ויבא לאביו ויאמר לאביו יקם אבי ויאכל מציד בנו בעבר תברכני נפשך: ועבד אף הוא תכשילין ואעיל לות אבוהי ואמר לאבוהי יקום אבא ויכול מצידא דברה בדיל די תברכני נפשך: לא ויאמר לו יצחק אביו מר אהה ויאמר אני בגך בברך עשו: ויאמר לו יצחק אביו מראתה ויאמר אני בגך בברך עשו: ואמר לה יצחק אבוהי מן את ואמר אנא ברך בוכרך עשו: לא ויחרד יצחק חרדה גדלה עד מאד ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואכל מפל בטרים תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה: ויחרד יצחק חרדה גדלה עד מאד ויאמר

מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואכל מפל בטרים תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה: ותוה יצחק תוהא רבא עד לחדא ואמר מן הוא דיכי דצד צידא ואעיל לי ואכלית מפלא עד לא תיעול וברכתה אף ברין יחי: לא פשמע עשו את דברי אביו ויצעק צעקה גדלה ומרה עד מאד ויאמר לאביו ברכני גם אני אבי: פשמע עשו את דברי אביו ויצעק צעקה גדלה ומרה עד מאד ויאמר לאביו ברכני גם אני אבי: פד שמע עשו ית פתגמי אבוהי וצוח צוחא רבא ומריא עד לחדא ואמר לאבוהי ברכני אף אנא (נ"י לי) אבא: לא ויאמר בא אחיד במרמה ויקח ברכתך: ויאמר בא אחיד במרמה ויקח ברכתך: ואמר על אחוד בתכמתא וקביל ברכתך: לא ויאמר הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמים את בברתי לקח והנה עתה לקח בברתי ויאמר הלא אצלת לי ברכה: ויאמר הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמים את בברתי לקח והנה עתה לקח בברתי ויאמר הלא אצלת לי ברכה: ואמר יאות קרא שמה יעקב ופכמני דגן פרתין זמנין ית בכירותי נסיב והא פען קביל בברתי ואמר הלא שבקת לי ברכתא: לא ויען יצחק ויאמר לעשו הן גביר שמתי לך ואת כל אחיו נתתי לו לעבדים ודגן ותירש סמכתיו ולכה אפוא מה אעשה בני: ויען יצחק ויאמר לעשו הן גביר שמתי לך ואת כל אחיו נתתי לו לעבדים ודגן ותירש סמכתיו ולכה אפוא מה אעשה בני: ואתיב יצחק ואמר לעשו הא רב שותה לך (נ"י עלוך) וית כל אחוהי יקבית לה לעבדין ועיבור וחמר סעדתה ולך הקא מה אעביד ברי: לא ויאמר עשו אל אביו הברכה אחת הוא לך אבי ברכני גם אני אבי וישא עשו קלו ויבך: ויאמר עשו אל אביו הברכה אחת הוא לך אבי ברכני גם אני אבי וישא עשו קלו ויבך: ואמר

עשו לאבוהי תברכתא תדא היא לך אבא ברוך לי
 אף אנא אבא וארים עשו קלה ובכא: **ט** ויען
 יצחק אביו ויאמר אליו הנה משמני הארץ
 יהיה מושבך ומטל השמים מעל: ויען יצחק
 אביו ויאמר אליו הנה משמני הארץ יהיה מושבך
 ומטל השמים מעל: ואתיב יצחק אבוהי ואמר
 לה הא מטובא דארעא יהא מותבך ומטלא
 דשמיא מלעלא: **ז** ועל-חרבך תחיה ואת-אחיד
 תעבד והיה באשר תריד ופרקת עלו מעל
 צוארך: ועל-חרבך תחיה ואת-אחיד תעבד והיה
 באשר תריד ופרקת עלו מעל צוארך: ועל חרבך
 תיחי וית אחוד תפלח ויהי פד יעברון בנוהי על
 פתגמי אורימא ותעדי גידה מעל צורך:
ח וישטם עשו את-יעקב על-הברכה אשר
 ברכו אביו ויאמר עשו בלבו יקרכו ימי אבל
 אבי ואהרנה את-יעקב אחי: וישטם עשו
 את-יעקב על-הברכה אשר ברכו אביו ויאמר
 עשו בלבו יקרכו ימי אבל אבי ואהרנה את-יעקב
 אחי: ונטר עשו דבכו ליעקב על ברפתא די
 ברכה אבוהי ואמר עשו בלבה יקרכון ימי אבלי
 דאבא ואקטול ית יעקב אחי: **ט** ויגד לרבקה
 את-דברי עשו בנה הגדל ותשלח ותקרא
 ליעקב בנה הקטן ותאמר אליו הנה עשו אחיד
 מתנתם לך להרגך: ויגד לרבקה את-דברי עשו
 בנה הגדל ותשלח ותקרא ליעקב בנה הקטן
 ותאמר אליו הנה עשו אחיד מתנתם לך להרגך:
 ואתחיה לרבקה ית פתגמי עשו ברה רבא
 ושלחת יקרת ליעקב ברה זעירא ואמרת לה הא
 עשו אחוד כמון לך למקטלך: **י** ועתה בני שמע
 בקלי וקום ברח-לך אל-לבן אחי חרנה: ועתה
 בני שמע בקלי וקום ברח-לך אל-לבן אחי חרנה:
 וכען ברי קבל מני וקום אזיל לך לות לבן אחי
 לתרן: **י** וישבת עמו ימים אחדים עד אשר-
 תשוב חמת אחיד: וישבת עמו ימים אחדים עד

אשר-תשוב חמת אחיד: ותתיב עמה יומין
 זעירין עד דיתוב רוגזא דאחוד: **יא** עד-שוב
 אף-אחיד כמדך ושכח את אשר-עשית לו
 ושלחתי ולקחתיד משם למה אשפל גם-
 שניכם יום אחד: עד-שוב אף-אחיד כמדך ושכח
 את אשר-עשית לו ושלחתי ולקחתיד משם למה
 אשפל גם-שניכם יום אחד: עד דיתוב רוגזא
 דאחוד כמדך ויתגשי ית די עבדת לה ואשלח
 ואדברנך מתמן למה אתפל אף תרויכון יומא
 חד: **יב** ותאמר רבקה אלי-יצחק קצתי בחיי
 מפני בנות חת אמ-לקח יעקב אשה מבנות-
 חת כאלה מבנות הארץ למה לי חיים: ותאמר
 רבקה אלי-יצחק קצתי בחיי מפני בנות חת
 אמ-לקח יעקב אשה מבנות-חת כאלה מבנות
 הארץ למה לי חיים: ואמרת רבקה ליצחק עקית
 בחיי מן קדם בנת חתאה אם נסיב יעקב אתמא
 מבנת חתאה כאלין מבנת ארעא למה לי חיים:
יג ויקרא יצחק אל-יעקב ויברך אתו ויצוהו
 ויאמר לו לא-תקח אשה מבנות כנען: ויקרא
 יצחק אל-יעקב ויברך אתו ויצוהו ויאמר לו
 לא-תקח אשה מבנות כנען: ויקרא יעקב ליעקב
 ובריה יתה ופקדה ואמר לה לא תסב אתמא
 מבנת כנען: **יד** קום לך פדנה ארם ביתה בתואל
 אבי אמך וקח-לך משם אשה מבנות לבן אחי
 אמך: קום לך פדנה ארם ביתה בתואל אבי אמך
 וקח-לך משם אשה מבנות לבן אחי אמך: קום
 אזיל לפדן ארם לבית בתואל אבוהא דאמך וסב
 לך מתמן אתמא מבנת לבן אחוהא דאמך: **טו** ואל
 שדי יברך אתך ויפרך ויברך ותיית לקהל
 עמים: ואל שדי יברך אתך ויפרך ותיית
 לקהל עמים: ואל שדי יברך יתך ויפשוך ויסגנך
 ותחי לכנשת שבטין: **טז** ויתן-לך את-ברכת
 אברהם לך ולרעך אתך לרשתך את-ארץ
 מגידך אשר-נתן אליהם לאברהם: ויתן-לך

את־ברכת אברהם לך ולרעך אתך לרשתך
את־ארץ מגיד אשר־נתן אלהים לאברהם: וימן
לך ית ברכתא דאברהם לך ולבניך עמך למידתך
ית ארע תותבותך די יתב יי לאברהם:

שביעי ה וישלח יצחק את־יעקב וילך פדנה ארם
אל־לבן בן־בתואל הארמי אחי רבקה אם
יעקב ועשו: וישלח יצחק את־יעקב וילך פדנה
ארם אל־לבן בן־בתואל הארמי אחי רבקה אם
יעקב ועשו: וישלח יצחק ית יעקב ואזל לפדן
ארם לנת לבן בר בתואל ארמאה אחוהא דרבקה
אמה דייעקב ועשו: ויורא עשו פירברך יצחק
את־יעקב ושלח אתו פדנה ארם לקחת־לו
משם אשה בברכו אתו ויצו עליו לאמר
לא־תקח אשה מבנות פנען: ויורא עשו פירברך
יצחק את־יעקב ושלח אתו פדנה ארם לקחת־לו
משם אשה בברכו אתו ויצו עליו לאמר לא־תקח
אשה מבנות פנען: וחזא עשו ארי ברך יצחק ית

יעקב ושלח יתה לפדן ארם למסב לה מתמן
אתתא פד ברך יתה ופקיד עלוהי למימר לא
תסב אתתא מבנת פנען:

מפסוד ז וישמע יעקב אל־אביו ואל־אמו וילך
פדנה ארם: וישמע יעקב אל־אביו ואל־אמו וילך
פדנה ארם: וקביל יעקב מן אבוהי ומן אמה
ואזל לפדן ארם: ה ויורא עשו פיר רעות בנות
פנען בעיני יצחק אביו: ויורא עשו פיר רעות בנות
פנען בעיני יצחק אביו: וחזא עשו ארי בישא בנת
פנען בעיני יצחק אבוהי: ט וילך עשו אל־
ישמעאל ויקח את־מחלת א בת־ישמעאל פך
אברהם אחות נביות על־נשיו לו לאשה: וילך
עשו אל־ישמעאל ויקח את־מחלת א בת־ישמעאל
בן־אברהם אחות נביות על־נשיו לו לאשה: ואזל
עשו לנת ישמעאל ונסיב ית מחלת בת ישמעאל
בר אברהם אחתה דנביות על נשוהי לה
לאנתו: ס ק"ו פסוקים, על"ו סימן.

הפטרה לפרשת תולדות במלאכי פרק א"ב

א « מִשָּׂא דְבַר־יְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל בְּיַד מְלֹאכֵי: » אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר יְהוָה וְאִמַּרְתֶּם בְּמַה אֶהְבֵּתֵנוּ
הַלּוֹא־אֵח עֲשׂו לְיַעֲקֹב נְאֻם־יְהוָה וְאֶהֱבֵ אֶת־יַעֲקֹב: » וְאֶת־עֲשׂו שְׂנֵאתִי וְאִשִּׁים אֶת־הַרְרִי שְׂמֹמָה
וְאֶת־נַחֲלֹתָי לְתַנּוֹת מִדְּבַר: - פִּי־תֹאמַר אֲדֹנָי רִשְׁעֵנוּ וְנָשׁוּב וְנִבְנֶה חֲרֻבוֹת כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
הַמָּוָה יִבְנוּ וְאֲנִי אֶהְרֹס וְקִרְאוּ לָהֶם גְּבוּל רִשְׁעָה וְהָעַם אֲשֶׁר־זָעַם יְהוָה עַד־עוֹלָם: ה וְעֵינֵיכֶם
תִּרְאִינָה וְאַתֶּם תֹּאמְרוּ יַגְדֵּל יְהוָה מַעַל לְגְבוּל יִשְׂרָאֵל: ו כֵּן יִכְבַּד אֵב וְעַבְד אֲדַנְּנוּ וְאִם־אֵב אֲנִי
אֵיךְ כְּבוֹדִי וְאִם־אֲדוֹנִים אֲנִי אֵיךְ מוֹרְאֵי אָמַר: י יְהוָה צְבָאוֹת לָכֵן הִפְתִּינִים בּוֹזֵי שְׁמִי וְאִמַּרְתֶּם
בְּמַה בּוֹזֵנוּ אֶת־שְׁמִי: ז מְגִישִׁים עַל־מִזְבְּחִי לֶחֶם מִגָּאֵל וְאִמַּרְתֶּם בְּמַה גָּאֵלְנוּד בְּאִמְרָתְכֶם שְׁלַחַן
יְהוָה נִבְזָה הוּא: ח וְכִי־תִגְשׁוּן עוֹר לִזְבַּח אֵין רָע וְכִי תִגְשׁוּ פֶסַח וְחִלָּה אֵין רָע הַקְרִיבֶהוּ זָא
לְפָחֶתְךָ הִרְצֵף אוּ הִישָׂא פְנִיךָ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: ט וְעַתָּה חֲלוּ־נָא פְנֵי־אֵל וְיַחַנְנוּ מִיַּדְכֶם הַיְתָה
זֹאת הִישָׂא מִכֶּם פָּנִים אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: י מִי גַם־בְּכֶם וּסְגַר דְּלֹתִים וְלֹא־תֵאֵירוּ מִזְבְּחֵי חֲנָם
אֵין־לִי חֶפֶץ בְּכֶם אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וּמִנְחָה לֹא־אֲרַצֶּה מִיַּדְכֶם: « כִּי מִמּוֹרַח־שָׁמֶשׁ וְעַד־מְבוֹאוֹ
גְּדוּל שְׁמִי בְּגוֹיִם וּבְכָל־מְקוֹם מְקַטְר מִגֵּשׁ לְשָׁמִי וּמִנְחָה טְהוֹרָה כִּי־גְדוּל שְׁמִי בְּגוֹיִם אָמַר יְהוָה

צְבָאוֹת: יי וְאַתֶּם מְחַלְלִים אוֹתוֹ בְּאַמְרֹכֶם שְׁלַחַן אֲדוֹנֵי מִגְּאֵל הוּא וְנִיבְו נִבְוָה אָכְלוּ: יי וְאַמְרַתֶּם
 חֲנֹה מִתְּלָאָה וְהִפְחַתְתֶּם אוֹתוֹ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וְהִבְאַתֶּם גְּזוּל וְאַת־הִפַּסְתֶּם וְאַת־הַחֹלָה וְהִבְאַתֶּם
 אֶת־הַמְּנַחֶה הָאֶרֶץ אוֹתָהּ מִיַּדְכֶם אָמַר יְהוָה: יי וְאֲרוּר נוֹכַל וְיֵשׁ בְּעֶדְרוֹ זָכָר וְגִדְר וְזָכַח מִשְׁחַת
 לְאֲדֹנָי כִּי מְלֶךְ גְּדוֹל אֲנִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וְשְׁמִי נוֹרָא בְּגוֹיִם: ב « וְעַתָּה אֲלִיכֶם הַמְּצִוָּה הַזֹּאת
 הַפְּתִיגִים: יי אִם־לֹא תִשְׁמָעוּ וְאִם־לֹא תִשְׁמְעוּ עַל־לֵב לְתַת כְּבוֹד לְשְׁמִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וְשַׁלַּחְתִּי
 בְּכֶם אֶת־הַמְּאָרָה וְאֲרוֹתֵי אֶת־בְּרֻכּוֹתֵיכֶם וְגַם אֲרוֹתֶיהָ כִּי אֵינְכֶם שָׁמַיִם עַל־לֵב: יי הִנְנִי גֹעַר לְכֶם
 אֶת־הַזֶּרַע וְזֵרִיתִי פֶרֶשׁ עַל־פְּנֵיכֶם פֶּרֶשׁ חֲגִיבִים וְנִשְׂאָ אֶתְכֶם אֲלוֹי: יי וְיִדְעֶתֶם כִּי שַׁלַּחְתִּי אֲלֵיכֶם
 אֶת הַמְּצִוָּה הַזֹּאת לְהִיּוֹת בְּרִיתִי אֶת־לְוֵי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: הַבְּרִיתִי | הִיְתָה אִתּוֹ הַחַיִּים
 וְהַשְׁלוֹם וְאַתֶּנֶם־לוֹ מוֹרָא וַיִּירָאֵנִי וּמִפְּנֵי שְׁמִי נָחַת הוּא: יי תוֹרַת אֱמֶת הִיְתָה בְּפִיהוּ וְעוֹלָה
 לֹא־נִמְצָא בְּשִׁפְתָיו בְּשְׁלוֹם וּבְמִישׁוֹר הַלֶּךְ אִתִּי וְרַבִּים הָשִׁיב מֵעוֹן: יי כִּי־שִׁפְתֵי כַהֵן יִשְׁמְרוּ־דַעַת
 וְתוֹרָה יִבְקָשׁוּ מִפִּיהוּ כִּי מִלֶּאֲדָּ יְהוָה־צְבָאוֹת הוּא:

לזכות אנשי החסד הדגולים
 הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
 ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
 בני הרה"ח ר' שלום ישעיהו ע"ה דייטש

ימי חנוכה מסוגלים ביותר להוסיף עידוד וחיזוק
 בלימוד "תורתך" ובקיום "חוקי רצונך", "נר מצוה
 ותורה אור", ובאופן ד"פירסומי ניסא", ברוב עם",
 שזהו גם התוכן ד"הקהל את העם, האנשים והנשים
 והטף גו' ליראה את ה' אלקיכם

(משיחת ש"פ ושב התשמ"ח)

אנ"ש יוצאים ל'מבצעים'

WWW.MIVTZOIM.CO.IL

לברורים: 058-4400-770 (גם בואטסאפ)

צעירי
 אגודת
 חב"ד